

Suomi toisena kielenä -
aikuisopiskelijoiden passiivin preesensin
oppimisprosessista autenttisen
opetusmateriaalin avulla ja ilman sitä

Anca Sarau-Vuorinen

Pro gradu -tutkielma

Suomen ja sen sukukielten maisteriohjelma, suomen kieli

Kieli- ja käännöstieteiden laitos

Turun yliopisto

Helmikuu 2020

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Kieli- ja käännöstieteiden laitos / Humanistinen tiedekunta

SARAU-VUORINEN, ANCA: Suomi toisena kielenä -aikuisopiskelijoiden passiivin preesensin oppimisprosessista autenttisen opetusmateriaalin avulla ja ilman sitä

Pro gradu -tutkielma, 60 s., 13 liites.

Suomen ja sen sukukielten maisteriohjelma, suomen kieli

Helmikuu 2020

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan kotoutumiskoulutukseen osallistuvien aikuisopiskelijoiden passiivin preesensin oppimisprosessia. Tarkoituksena on selvittää, miten passiivin preesens opitaan. Tähän etsitään vastauksia tutkimalla millaisen prosessin kautta opiskelijat oppivat passiivin preesensin tunnistamista, muodostamista ja käyttöä, kuinka hyvin he oppivat ne, miten erilaiset opetusmenetelmät ja opetusmateriaalit vaikuttavat oppimiseen ja millaisia ovat yleisimmät passiivin preesensin taivuttamisen virheet. Analysoin aineistoani virheanalyysin kautta.

Tutkimukseeni osallistui kesäkuussa 2015 kaksi erään Varsinais-Suomen aikuiskoulutuskeskuksen ryhmää: peruspolun ryhmä ja hitaan polun ryhmä. Jokainen ryhmä on jaettu satunnaisesti kahteen eri ryhmään: kaksi ryhmää toimi koeryhmänä, jossa käytettiin laulua passiivin preesensin muodostamisen opetuksessa ja muut kaksi ryhmää toimivat kontrolliryhminä, joiden kanssa ei käytetty ollenkaan audio-visuaalisia keinoja. Aineistooni kuuluu alkutesti eli kartoitustesti, opetustuokion tehtävä ja lopputesti. Sen lisäksi koeryhmillä oli tunnistustehtävä, joka koski passiivin preesensin tunnistamista laulusta.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että lopputestissä perusryhmällä oli hieman enemmän oikeita vastauksia hitaaseen ryhmään verrattuna, mutta ero ei ollut merkityksellä. Opiskelijat olivat siis omaksuneet passiivin preesensin muodostamista ja käyttöä, mutta eivät vielä täydellisesti. Ensimmäisen ja toisen verbityypin passiivin preesensin taivuttaminen oli helpompaa muihin verbityyppeihin verrattuna. Alaryhmien kannalta tilanne oli tasoittunut lopputestissä, vaikka alkutestissä koeryhmissä olikin enemmän oikeita vastauksia kontrolliryhmiin verrattuna perus- ja hitaassa ryhmässä. Yleisimmät virhetyypit aineistossani ovat ortografiset eli kirjoitusvirheet, fonologiset kuten kvantiteettivirheet, morfo-fonologiset kuten astevaihteluvirheet ja vokaalisointuvirheet sekä morfologiset virheet kuten verbimuotovirheet ja leksikaaliset virheet eli sanavirheet.

Avainsanat: suomi toisena ja vieraana kielenä, S2-oppiminen ja opettaminen, välikieli, passiivin preesensin morfologia

Sisällys

1. Johdanto	2
2. Tutkimusmenetelmä.....	4
3. Tutkimusaineiston ja informanttien esittely.....	8
4. Toisen kielen oppiminen	13
4.1. Toisen kielen oppiminen	13
4.2. Lyhyesti suomen kielen passiivista	16
5. Analyysi	19
5.1. Aloitustesti.....	19
5.2. Alkutestin ja lopputestin yhteisen tehtävän vertailu.....	26
5.3. Lopputestin toinen tehtävä	36
5.4. Opetustuokion kaikkien ryhmien yhteinen harjoitus.....	38
5.5. Opetustuokion PRb:n ja HRb:n yhteisen harjoituksen toinen osa	46
5.6. Yhteenvedo informanttien vääristä vastausvarianteista Lähdemäen jaon mukaan.....	48
5.7. Passiivin preesensin tunnistustehtävä.....	49
6. Lyhyt katsaus pedagogisiin opintoihin kuuluvaan lopputyöhön.....	51
7. Johtopäätökset.....	55
Lähteet.....	58

1. Johdanto

Tilastokeskuksen väestörakennetilaston mukaan vuonna 2016 Suomessa asui 353 993 äidinkieleltään vieraskielistä henkilöä. Monet heistä osallistuvat kotoutumiskoulutukseen. Kotoutumiskoulutuksen tarkoitus on antaa aikuisille maahanmuuttajille mahdollisuus saavuttaa toimiva peruskielitaito, jotta he pääsevät työelämään ja jatkokoulutukseen (Aikuisten maahanmuuttajien opetussuunnitelma 2012: 8). Koska nämä ihmiset tulevat eri kulttuureista ja heillä on eri koulutustaustoja, opetuksen on oltava mahdollisimman mielekäs kokemus heille.

Tutkimuksessani tarkastelen passiivin preesensin tunnistamista, muodostamista ja käyttöä kahden aikuisten maahanmuuttajaryhmän tapauksessa virheanalyysin kautta. Yritän siis selvittää, miten passiivin preesensia opitaan opettajajohtoisesti ja autenttisten materiaalien avulla. Käsittelen oikeinkirjoitukseen liittyviä virheitä, mutta myös fonologisia virheitä kuten kvantiteettivirheet, morfo-fonologisia virheitä kuten vokaalisointuvirheet ja leksikaalisia virheitä kuten sanavirheet.

Valitsin autenttista opetusmateriaalia, kuten laulun käytön, koska ne stimuloivat oppijan aktiivista osallistumista. Cumminsin mukaan oppija kokee silloin omistajuutta, muuten oppija on vain saamansa syötöksen vastaanottaja ja toistaja (Cummins 2006: 55-57). Autenttinen opetusmateriaali tuo opetettavan materiaalin lähelle ulkopuolisen maailman todellista kielenkäyttöä (Saajavaara 1999:95). Aidot opetusmateriaalit kuten laulut korostavat oppijan aktiivisuutta ja tarjoavat aitoa vuorovaikutusta. Tämä sopii konstruktivistiseen oppimisikäsitukseen, joka korostaa kielenoppijan aktiivisuutta (Lehtinen ym. 2016: 16). On myös tärkeää, että kielenopetuksessa opetetaan kohdemaan kulttuuria (Pyykkö 2014: 198), josta laulut ovat esimerkki. Lauluissa on myös paljon toistoa, mikä auttaa esimerkiksi kielioppiseikkojen tai sanaston omaksumista. Murpheyn (1991) mukaan Osman (1965) esittää, mihin tarkoituksiin lauluja voi käyttää opetuksessa kaikilla kielenoppimisen alueilla: huvin vuoksi, motivaation luomiseen, kirjallisuuden opettamiseen, kulttuuriin tutustumiseen, virkistykseksi ja ääntämisharjoituksina. Laulun pituus, toistuvuus, rakenteet, sanasto, ilmaisut, sanonnat, fraasit ja kulttuuri ovat myös tärkeitä ominaisuuksia. Myös laulun rytmi ja sävel ovat olennaisia. Laulujen täytyy olla tarpeeksi yksinkertaisia, mutta mukaansatempaavia. Musiikkia voi käyttää opetuksessa virkistykseksi, mutta se on myös arvokas opetusväline suomen kielen sanaston tai rakenteiden hahmottamiseen ja ymmärtämiseen. (Pasanen 1992: 88–103).

Toinen syy pro gradu -tutkielmani aiheen valintaan on suomen kielen passiivin preesensin yleinen käyttö ja tärkeys sekä yleiskielessä että puhekielessä (Vaarala ym. 2016: 30). Myös s2-opettajan näkökulmasta passiivin preesens on tärkeä tutkimuskohde. Opettajana pystyn ymmärtämään välikielen vaiheita ja siihen kuuluvia virheitä samantyyppisten tutkimusten kautta kuin minun. Samanlaista aihetta eli epäsuoraa henkilön viittaamista on tutkinut Marja Seilonen vuoden 2013 väitöskirjassaan. S2-oppijoiden virheitä on myös tutkinut Lähdemäki (1995) väitöskirjassaan suomenruotsalaisten virheistä suomen kielen ainekirjoituksissa. Omaa pro gradu -tutkielmaani varten olen myös perehtynyt Sari Pennasen (2005) pro gradu -tutkielmaan imperfektin oppimisprosessista ja Rosa Salmelan (2011) lopputyöhön prolatiivin opettamisesta funktionaalisesti. Sekä Pennasen että Salmisen pro gradu -tutkielmissa tutkitaan kielioppiseikan opettamista ja oppimista s2-aikuisopiskelijoille. Alisaari (2009) on tutkinut kvantiteettivirheitä 3.-6.-luokkalaisten suomi toisena kielenä oppilaiden kirjoituksissa. Perehdyin Alisaaren tutkielmaan, koska minunkin tutkielmassani esiintyy kvantiteettivirheitä.

Laulujen käyttöä s2-tunneilla ja niiden hyötyä ovat tutkineet mm. Alisaari (2016), Tuikka (2013 ja 2016) ja Linjamaa (2019). Omassa pro gradu -tutkielmassani en keskity kuitenkaan vain laulujen käyttöön s2-opetuksessa. Näkökulmani on eniten kielitieteellinen. Vuonna 2016 olen kuitenkin tutkinut laulun käyttöä s2-tunneilla pedagogisesta näkökulmasta. Esitän lyhyesti tämän tutkimuksen tuloksia kuudennessa kappaleessa.

Pro gradu -tutkielmani koostuu seitsemästä kappaleesta. Johdannossa esittelen tutkimukseni lähtökohtia ja tutkimuskysymyksiä. Toisessa kappaleessa esittelen tutkimusmenetelmää ja kolmannessa aineistoa ja informantteja. Neljännen kappaleen sisältö koskee teoriataustaa toisen kielen oppimisesta. Kappaleeseen kuuluu myös lyhyt katsaus suomen kielen passiiviin. Viidennessä kappaleessa tarkastelen aineistoani ja analysoin sitä. Seuraavassa kappaleessa esittelen lyhyesti pedagogisiin opintoihini kuuluvaa lopputyötä. Viimeisessä kappaleessa pohdin pro gradu -tutkielmani tuloksia ja sitä, miten niitä voi soveltaa tulevissa tutkimuksissa.

Tärkein tutkielmani tutkimuskysymys liittyy virheiden laatuun suomen kielen rakenteiden oppimisessa aikuisten ulkomaalaisten oppijoiden näkökulmasta. Aion siis selvittää millaisia virheitä opiskelijat tekevät ja mikä on virheiden syy. Hypoteesini ovat seuraavat:

1. Informantit eivät opi täydellisesti passiivin muodostamista kahden viikon aikana.
2. Joidenkin verbityyppien passiivin preesensin muodostamista opitaan helpommin kuin toisten verbien
3. Koeryhmissä, joissa on käytetty autenttista opetusmateriaalia, passiivin muodostaminen opitaan helpommin kuin kontrolliryhmissä.

2. Tutkimusmenetelmä

Tutkimukseni on tapaustutkimus, joka kuuluu kokeellisiin tutkimuksiin, koska se keskittyy ryhmän toimintaan tietyissä olosuhteissa (Metsämuuronen 2005: 7). Analysoin pro gradu -tutkielmassani informanttien virheet virheanalyysin avulla määrällisesti ja laadullisesti. Tutkimukseni muuttajat ovat hidasryhmä/perusryhmä sekä kontrolli- ja koeryhmä. Tutkimukseni tärkeä ehto oli se, etteivät opiskelijat osanneet passiivia entuudestaan.

Opetustuokion aikana minulla oli samanlainen lähestymistapa kuin Karan ja Akselin (2013) tutkimuksessa popmusiikin tehokkuudesta kieliopin opettamisessa aikuisille. He opettivat englannin kielen preesenssiä, kestopreesenssiä (present continuous), imperfektiä ja futuuria perustason yliopisto-opiskelijoille ilman laulua ja laulun avulla. Laulujen valintaan vaikutti mm. opiskelijoiden taso ja laulun nopeus. Lisäksi tutkimuksessa otettiin huomioon se, että laulu sisältää opetettavan kielioppiasian ja laulun sanat ovat helposti ymmärrettäviä. Informantit olivat Turkin Uludagin yliopiston vieraiden kielten laitoksen opiskelijoita. Aineisto kerättiin lukukausilla 2012–2013. Informantteja oli yhteensä 19 opiskelijaa, jotka valittiin ja jaettiin satunnaisesti kahteen ryhmään. Kaikkien informanttien äidinkieli oli turkki. (Kara ym. 2013).

Opetustuokion lisäksi tutkimukseen kuului aloitustesti ja lopputesti. Alkutesti koostui 15 kysymyksestä, joista viisi olivat täydennystehtävätyyppisiä, ja kymmenen monivalintakysymyksiä. Alkutestin tarkoitus oli kartoittaa opiskelijoiden kielioppitaitoa sillä hetkellä. Molempien ryhmien opetustuokio koostui seuraavista vaiheista: tervehtiminen ja läsnäolon merkkäminen, tietyn kielioppiseikan opetus, tehtäväkirjan harjoitusten tekeminen ja opiskelijoiden omien esimerkkilauseiden keksiminen. Lopputestiin kuului viisi monivalintakysymystä ja kymmenen täydennystehtävää. Lisäksi saman opetuskerran yhteydessä kerättiin tietoa kyselyn avulla lauluryhmältä laulun vaikutuksesta opiskelijoiden motivaatioon. Toinen ero koostui siitä, että lauluryhmä sai myös laulaa noita lauluja, joita käytettiin opetuksessa viimeisellä opetuskerralla. Yhteensä opetuskertoja oli kahdeksan. Lauluryhmän opiskelijat kuuntelivat laulua kaksi kertaa ja tekivät sen jälkeen erilaisia harjoituksia (täydennystehtävä, virheiden korjaaminen ja sopivan verbin valitseminen). Jokainen lauluun liittyvä tehtävä kesti kymmenen minuuttia. (Kara ym. 2013).

Päätulos oli se, ettei ryhmien välillä ollut tilastollisesti merkitseviä eroja. Kuitenkin lauluryhmän lopputestin keskiarvo oli korkeampi kuin kontrolliryhmän keskiarvo. Kyselyyn laulun käytöstä opetuksessa 79 % opiskelijoista vastasi, että he haluaisivat käyttää lauluja joka tunnilla. Karan ja Akselin (2013) tutkimus korostaa sitä, että laulujen käytöllä opetuksessa on selviä psykologisia ja oppimisvaikutuksia. Lopuksi tutkijat vahvistavat sen, että audiovisuaalisten keinojen käytön

lisääminen opetuksessa lisää opiskelijoiden onnistumisen mahdollisuuksia kielten opettamisessa ja vaikuttaa selvästi motivaatioon. (Kara ym. 2013).

Kuten olen aikaisemmin tässä kappaleessa maininnut, analysoin aineistoani virheanalyysin avulla määrällisesti ja laadullisesti. Alkuvaiheessa toisen kielen oppimisen tutkimusmenetelmä oli kontrastiivinen tutkimus, joka yritti selittää oppijoiden virheitä vertaamalla oppijan äidinkieltä kohdekieleen. Tämän tutkimusmenetelmän mukaan virheet johtuvat interferenssistä eli siirtovaikutuksesta, koska kielen oppija siirtää esimerkiksi joitakin äidinkieltään koskevia sääntöjä kohdekieleen (Ellis 1994: 47). Kielten oppimisen vaikeus ei kuitenkaan johdu kielten luontaisista ominaisuuksista vaan kielten suhteista. tutkijat huomasivat, että on olemassa sellaisia kielen piirteitä, jotka ovat haastavia kenelle tahansa kielenoppijalle. Tämän oivalsi uusi tutkimusmenetelmä eli virheanalyysi 1970-luvulla (Corder 1976: 268; Sajavaara 1999: 77). Äidinkieli voi vaikeuttaa tai helpottaa esimerkiksi joidenkin seikkojen oppimista. Mitä kauempana oppijan äidinkieli on kohdekielestä, sitä enemmän löytyy eroavia piirteitä. Tämän seurauksena on se, että kielenoppija tekee virheitä. (Corder 1976: 270). Virheanalyysi on siinä mielessä vertaileva tutkimus (Corder 1976: 280). Yksi virheanalyysin teoreettisista tavoitteista on selittää, miten virheet syntyvät (Corder 1976: 282).

Liian useinkin arvioimme ulkomaalaisen kielitaitoa virheittensä määrän ja laadun mukaan. Esimerkiksi huono ääntäminen voi olla maallikolle merkki kielenpuhujan huonosta kielitaidosta. Toisaalta on helppo päätellä, että kielenoppija osaa kieltä melko hyvin, jos hän ei tee paljon virheitä. Emme tule ajatelleeksi, että kielenoppija usein välttää riskejä ja valitsee vaihtoehdon, jonka hän luulee olevan oikein. Sen takia ei saa arvioida kielenoppijan kielitaitoa liian pinnallisesti sen virheiden määrän ja laadun mukaan. (Corder 1976: 260-261).

Virheanalyysin rooli on kuvata ja luokitella virheitä kielitieteellisestä näkökulmasta. Virheiden kautta opettaja saa tärkeää tietoa niistä kielen piirteistä, jotka aiheuttavat oppimisongelmia (Corder 1976: 261).

Corder erottaa natiivin ja ei-natiivin tekemät virheet toisistaan. Natiivipuhujalle lipsahdukset kuten segmenttien vaihtuminen keskenään tai poisjätöt ovat tyypillisiä. Esimerkiksi suomen kielessä natiivipuhuja voi huomaamatta muokata adjektiivin vartaloa edellisen adjektiivin mukaan kuten esimerkissä ”hajuton ja majuton neste”. Corder erottaa myös erehdykset ja virheet keskenään. Erehdykset ovat koodin rikkomista. Virheitä ei voi määritellä koodin rikkomiseksi, koska ei voi rikkoa sääntöä, jota ei tunneta. Sen takia kielenoppija on samassa asemassa kuin äidinkieltään

omaksuva lapsi. Hän tuottaa säännöllisesti sellaisia ilmauksia, joita aikuiset natiivipuhujat eivät käytä.

Aikuisryhmissä opiskelijoiden ikä, äidinkieli, maailman tuntemus ja edeltävä kokemus kielten opiskelusta ovat erilaisia. Selitys ryhmän yhteisistä virheistä löytyy normaaleista oppimisprosesseista ja niiden vuorovaikutuksesta kohdekielen luonteen ja oppimateriaalin kanssa.

Kielenoppiminen on prosessi, joten virheet kuvaavat oppijan osaamista tietyssä vaiheessa. Selinker (1974: 31) kutsuu sitä välikieleksi eli lähdekielen ja kohdekielen välillä olevaksi kielimuodoksi. Välikieli on siis kielenoppijan oma koodi kielen oppimisen tietyssä vaiheessa (Corder 1976: 274). Virheanalyysin teoreettinen tavoite on välikielen kuvaaminen ja sen vertaaminen kohdekieleen (Corder 1976: 273-279).

Välikielen kielen tärkein ominaisuus on muuttuvuus, joka vaikeuttaa virheiden kuvaamista. Välikieli voi ”fossilisoitua”, jos kielenoppija tekee jatkuvasti samoja virheitä. Tämä ilmiö voi johtua siitä, että kielenoppijoilla ei ole enää tarpeeksi motivaatiota päästä eroon virheistään, koska he kokevat kielitaitonsa riittävän tavallisiin päivittäisiin viestintätarpeisiin. (Corder 1976: 274).

Virheiden systemaattisuus on virheanalyysin avain. Sen takia tarvitaan iso määrä virheitä hypoteesien luomiseksi ja sen todistamiseksi, ettei ole kyse sattumasta. Kuitenkin Corder myöntää, että arvaaminen on osa oppimista. (Corder 1976: 275).

Corderin (1976: 260-300, Ellis 1994:48) mukaan virheiden tutkimus vaatii seuraavia askeleita:

1. virheiden tunnistaminen
2. virheiden kuvaileminen
3. virheiden luokittelu
4. virheiden selittäminen
5. virheiden arviointi

Corder (1976: 289) jakaa virheet normaaleihin virheisiin eli sellaisiin virheisiin, jotka ovat osa oppimisen ja opettamisen prosessia ja turhiin virheisiin, jotka johtuvat viallisesta opetusmateriaalista, viallisesta opetuksesta tai viallisesta oppimisesta. Corder erottaa myös tarkoitevirheitä, jos kielenoppija sekoittaa esimerkiksi sanojen *vuori* ja *mäki* merkitykset. Tyylivirheet viittaavat kielenoppijan sopivaan reagointiin tilanteisiin (Corder 1976: 286). Corder (1976: 283) jakaa sellaisia virheitä kuten poisjätö (vaaditun elementin poisjätö), lisääminen (tarpeettoman tai väärän elementin lisääminen), väärän elementin valinta tai elementtien väärä järjestys myös kielen eri tasoille: ortografinen, fonologinen, syntaktinen tai leksikaalis-semanttinen. Sellaisia kategorioita on käyttänyt myös Lähdemäki (1995) väitöskirjassaan.

Corderin (1976: 275-277) mukaan oppimisprosessin aikana kielenoppija kokee seuraavia vaiheita:

1. presystemaattinen vaihe, joka perustuu umpimähkäiseen arvaamiseen. Tässä vaiheessa kielenoppija ei pysty korjaamaan eikä selittämään virheitään.
2. järjestelmällinen vaihe, jossa kielenoppija keksii esimerkiksi kielioppiseikkojen funktioita kuten verbin ajan ja aspektin tunnusten tapauksessa. Tässä vaiheessa kielenoppija ei pysty korjaamaan virheitään, mutta hän voi selittää niitä.
3. postsystemaattinen vaihe, jossa kielenoppija ymmärtää säännön, mutta hän silti soveltaa sitä epäjohdonmukaisesti. Tässä vaiheessa pystyy sekä korjaamaan että ymmärtämään omia virheitään.

Corder selittää myös virheiden syitä. Kielenoppija omaksuu toisen kielen otoksista. Virheet voivat johtua otosten luonteesta ja luokittelusta tai varsinaisesta oppimisprosessista. Virheet ovat osittaisen osaamisen tulosta, koska oppiminen ja opettaminen ovat jatkuvaa prosessia. (Corder 1976: 288-289).

Virheet syntyvät siis sääntöjen yleistämisestä (Lehtinen ym. 2016: 36), analogian kautta tai siirron aiheuttamana. Esimerkki yleistämisestä on suomalaisen lapsen ja hyvin mahdollisesti aikuisen suomenkielenoppijan virhe passiivin preesensin muodostamisessa:

asuu – asutaan   vrt.   pukee – puketaan

Tässä tapauksessa suomalaisen lapsen tai aikuisen suomenkielenoppijan virhe johtuu siitä, että hän yleistää vahvan asteen vartalon eli soveltaa sääntöä sellaiseen kategoriaan, johon se ei sovi. (Corder 1976: 295). Tällaisia virheitä löytyy myös runsaasti tästä pro gradu -tutkielmastani esimerkiksi muodossa *imuroidetan*. Tässä tapauksessa informantti yritti ilmeisesti soveltaa a-vartaloisen ensimmäisen verbityypin sääntöä toiseen verbityyppiin.

Virheiden arviointiin Corder (1976: 299) ehdottaa kaksi keinoa: rekonstruoidun muodon vertaaminen oppijan äidinkieliseen käännösvastineeseen ja kielteisen esimerkin voima. Ensimmäinen vaihtoehto on mahdollinen, jos opettajalla on edes vähän oppijan äidinkielen tuntemusta. Latomaa (1993: 10) korostaa myös oppijan kielen tuntemuksen voimaa opettajan näkökulmasta. Tällä tavalla opettaja voi päätellä, mitkä ovat sen tietyn kielen ominaispiirteitä, mitkä piirteet ovat harvinaisia ja mitkä kohdekielen eli tässä tapauksessa suomen kielen kategoriat muistuttavat kohdekieltä tai eroavat siitä.

3. Tutkimusaineiston ja informanttien esittely¹

Tutkimukseeni osallistui kesäkuussa 2015 kaksi erään Varsinais-Suomen aikuiskoulutuskeskuksen ryhmää: peruspolun ryhmä ja hitaan polun ryhmä. Peruspolun ryhmä tarkoittaa aikuiskoulutusyhteisössä, että ryhmä koostuu opiskelijoista, jotka osaavat lukea ja kirjoittaa sujuvasti kurssin alussa. Yleensä hitaaseen ryhmään kuuluvat opiskelijat, jotka aloittavat suomen opiskelun luku- ja kirjoitustaidottomille tarkoitetuissa ryhmissä. Kuten Karan ja Akselin (2013) tutkimuksen tapauksessa, jokainen ryhmä on jaettu satunnaisesti kahteen eri ryhmään: kaksi ryhmää toimi koeryhmänä, jossa käytettiin laulua passiivin preesensin muodostamisen opetuksessa ja muut kaksi ryhmää toimivat kontrolliryhminä, joiden kanssa ei käytetty ollenkaan audio-visuaalisia keinoja. Jälkimmäisten ryhmien opetus pidettiin siis behavioristisen oppimiskäsityksen mukaan, jossa opettaja antaa ärsyksen, johon opiskelija reagoi (Järvinen 2016: 89; Lehtinen ym. 2016: 16). Painopiste on kielen rakenne. Funktionaalinen menetelmä korostaa kielen viestintävälineenä (Järvinen 2016: 90) ja oppijakeskeisyyttä (Järvinen 2016: 111). ”Opetus vastaa oppijan arjen tarpeisiin ja auttaa jäsentämään ja syventämään luokan ulkopuolelta opittua” (Aalto ym. 2009: 404). Funktionaalisen opetuksen tavoite on kyky kommunikoida (Aalto ym. 2009: 405). Käytännön kielenopetus yhdistää funktionaalisen ja formaalisen kieli- ja oppimiskäsitykset (Aalto ym. 2009: 409). Funktionaalisen oppimiskäsityksen haikkaat ovat Martinin (1993: 64) mukaan mm. arvioinnin vaikeuttaminen.

Aineistossani esiintyvät siis seuraavat ryhmät: perusryhmän kontrolliryhmä eli PRa, perusryhmän koeryhmä eli PRb sekä hitaan ryhmän kontrolliryhmä HRa ja hitaan ryhmän koeryhmä eli HRb.

Aamupäivän alaryhmät eli PRa ja HRa opetin behavioristisen opetustavan mukaan kahtena eri aamupäivänä. Iltapäivän alaryhmiä eli PRb ja HRb opetin laulun avulla kahtena eri iltapäivänä. Puolitoista tuntia kestävään opetustuokioon kuului kartoitustesti ja opetusta passiivin preesensin muodostamisesta kaikissa ryhmissä. Opetustuokio opettajakeskeisen opetustavan mukaan meni seuraavasti: tervehtiminen ja läsnäolon merkkäminen, kielioppiseikan opetus ja harjoitusten tekeminen. Lisäksi peruspolun ryhmän kanssa pidettiin lyhyt tutustumiskierros, koska ryhmä ei ollut entisestään tuttu.

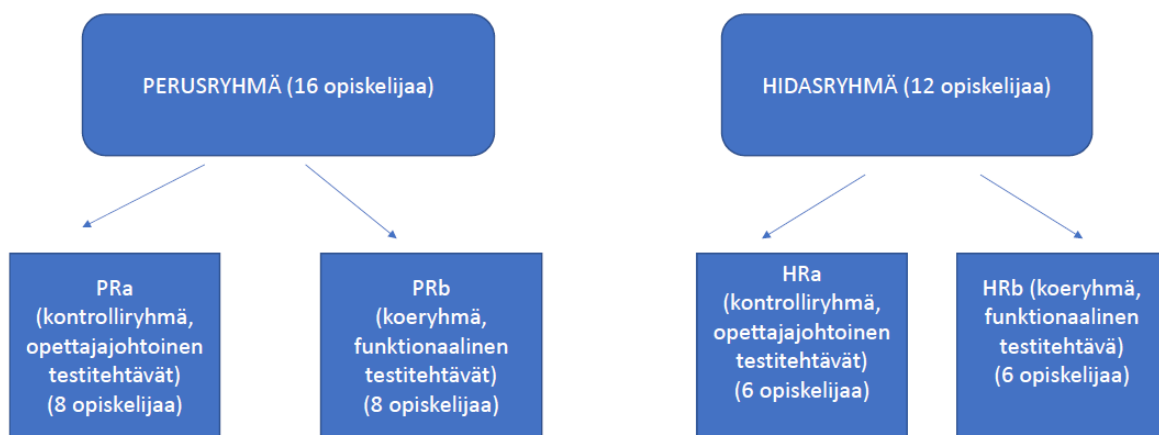
¹ Olen käyttänyt tätä samaa aineistoa opettajan pedagogisten opintojen lopputyötä varten vuonna 2016. Siinä tutkimuksessa muuttuja oli laulu - ei laulu toisin kuin tässä pro gradu -tutkielmassani, jossa keskityn virheiden tutkimiseen eikä opetusmenetelmään. Silloin analysoin aineistoani pedagogisesta näkökulmasta. Esittelen lyhyesti pedagogisten opintojen lopputyötäni neljännessä kappaleessa.

Yhteensä opetukseen osallistui 16 perusryhmän opiskelijaa seuraavasti: kahdeksan opiskelijaa (viisi miestä ja kolme naista) opettajajohtoiseen opetustuokioon, ja kahdeksan (kolme miestä ja viisi naista) opetustuokioon, jossa käytettiin laulua. Perusryhmän opiskelijoita oli yhteensä 17, mutta yksi oli poissa alkutestin ja opetuokion päivänä. Yhteensä lopputestiin osallistui 12 perusryhmän opiskelijaa seuraavasti: viisi opiskelijaa kontrolliryhmästä, kuusi opiskelijaa laulu- eli koeryhmästä ja yksi opiskelija, joka ei osallistunut opetustuokioon, mutta hän osallistui lopputestiin. Analysoin hänen vastauksiaan määrällisesti ja laadullisesti erikseen. Perusryhmän nuorin informantti oli 25-vuotias ja vanhin 49. Enemmistö puhui kurdia äidinkielenään. Toiseksi yleisimpiä äidinkieliä olivat arabia, albania, somali ja thai-kieli. Paikalla oli myös venäjän, persian ja englannin kielen puhujia. Perusryhmän opiskelijoista kolme oli suorittanut peruskoulun ja yhtä moni käynyt yliopistoa. Kaksi informanttia oli opiskellut vain kaksi vuotta omassa kotimaassa. Yksi opiskelija oli opiskellut 11 vuotta Iranissa. Yksi opiskelija oli suorittanut lukion ja jonkin verran yliopisto-opintoja. Yhdeltä opiskelijalta puuttui tieto koulutuksesta kokonaan. Opiskelijat olivat asuneet Suomessa vähintään kymmenen kuukautta ja enintään seitsemän vuotta. He olivat opiskelleet suomea vähintään kahdeksan kuukautta ja enintään kaksi vuotta ja kaksi kuukautta. Yksi opiskelija ei antanut tietoa siitä, kuinka kauan hän oli opiskellut suomea. Enemmistö perusryhmän opiskelijoista käytti suomea koulun ulkopuolella päivittäin. Muut opiskelijat vastasivat käyttäneensä suomea viikoittain tai kuukausittain. Yksi opiskelija jätti tämän kysymyksen vastaamatta. Informantit käyttivät suomea koulun ulkopuolella eniten kotona tai arkipäivän asioinnilla kaupassa, kirjastossa tai pankissa. Kahden informantin mukaan he käyttivät suomea kadulla ja kaksi suomalaisten tai ulkomaalaisten ystävien kanssa.

Hitaan ryhmän opiskelijoista opetustuokioon osallistui 12 opiskelijaa seuraavasti: kuusi opiskelijaa (kaksi miestä ja neljä naista) perinteiseen opetustuokioon ja kuusi (kolme miestä ja kolme naista) laulua käyttävään opetustuokioon. Lopputestiin osallistui 15 opiskelijaa, joista kuusi kontrolliryhmästä, neljä lauluryhmästä ja viisi opiskelijaa, jotka eivät osallistuneet varsinaiseen opetustuokioon. Kuten perusryhmän opiskelijan tapauksessa, analysoin heidän vastauksiaan määrällisesti ja laadullisesti erikseen. Nuorin informantti oli 27-vuotias ja vanhin 48. Eniten ryhmässä oli kurdin ja arabian puhujia. Yksi opiskelija mainitsi molemmat kielet äidinkieliiksi. Muiden opiskelijoiden äidinkielet olivat albania, romania, vietnam ja turkmeen kieli. Hitaan ryhmän opiskelijoilla aikaisempi koulutuksen pituus oli kahdesta kuukaudesta kolmeentoista vuoteen. Kolme opiskelijaa mainitsi tähän kohtaan saman Varsinais-Suomen aikuiskoulutuskeskuksen, jossa he olivat opiskelemassa suomea sillä hetkellä. Yksi informanteista ei antanut tietoa tässä kohdassa. Informantit olivat asuneet Suomessa kuudesta vuodesta puoleentoista vuoteen. He olivat opiskelleet suomea vähintään kuusi kuukautta ja enintään

kymmenen kuukautta. Suurin osa informanteista oli käyttänyt suomea päivittäin. Melkein yhtä moni käytti suomea viikoittain. Kaksi opiskelijaa jätti kysymyksen vastaamatta. Selvä enemmistö käytti suomea kaupassa, kirjastossa tai pankissa. Opiskelijat käyttivät suomea myös kadulla, ystävien kanssa tai kotona.

Kuten kaaviosta 1 näkyy, Aineistooni kuuluu siis neljän ryhmän tuotokset: opettajakeskeisen opetustavan mukaan opetettujen ryhmien tuottama aineisto ja laulua opetustuokiossa käyttäneiden ryhmien tuottama aineisto.

Kaavio 1. Opiskelijaryhmien jakautuminen opettajajohtoisien ja autenttiseen materiaaliin perustuvaan opetukseen alaryhmiin. Yläpuolella oleva opiskelijoiden määrä tarkoittaa alkutestiin ja opetustuokioon osallistuvia opiskelijoita.

Kaikkien ryhmien opetustuokioiden alussa tehtiin sama alkutesti (ks. liite 1), jolla kartoitettiin opiskelijoiden osaamista passiivin preesensin muodostamisessa. Alkutestiin kuului yksi täydennystehtävä, jonka mukaan opiskelijoiden piti panna suluissa oleva verbi passiivin preesenssiin. Verbit edustivat ensimmäistä viittä verbityyppiä: *kysyä*, *ostaa*, *saada*, *kävellä* ja *vuokrata* ja *punnita*. Ensimmäisestä verbityypistä oli kaksi esimerkkiä, koska verbeissä, joissa vartalon viimeinen vokaali on a tai ä, tapahtuu muutos. Vokaalit a tai ä muuttuvat e:ksi. Sen jälkeen oli harjoitusten vuoro. Opetustuokio opettajakeskeisen opetustavan mukaan alkutestiä seurasi passiivin preesensin muodostamisen sääntöjen esittely taulukon avulla (ks. liite 2).

Opetustuokion ensimmäinen ja yhteinen tehtävä kaikille ryhmille (PRa, PRb, HRa, HRb) oli taulukkomuotoinen (ks. liite 3 ja 4), jonka mukaan opiskelijan piti antaa esimerkki jokaisesta verbityypistä yhdestä viiteen perusmuodossa ja passiivin preesensissä. Tehtävä käsitteli siis

passiivin preesensin muodostamista. Koeryhmissä opiskelijoiden piti myös kirjoittaa oma esimerkkilause passiivin preesensissä käyttäen yhtä taulukosta valitsemaansa verbiä (ks. liite 4). Tehtävien määrän ero kontrolli- ja koeryhmien välissä johtui laulun kuuntelusta, joka vei yllättävän paljon aikaa. Tekemieni kyselyiden perusteella laulujen käytöstä opetuksessa selvisi, että opiskelijat eivät olleet tottuneet laulujen käyttöön opetuksessa. Se voi olla yksi selitys siihen, miksi laulun kuuntelu vaati paljon aikaa toistojen takia.

Ryhmille, joille opetin opettajanjohtoisen menetelmän mukaan, annoin kaksi eri tehtävää kuin koeryhmille (ks. liite 3). Ensimmäinen tehtävä koostui viidestä kuvasta jokaisen verbityypin mukaan. Siinä opiskelijoiden täytyi muodostaa passiivilauseita esimerkin mukaan. Toisessa tehtävässä opiskelijoiden piti kirjoittaa viisi lausetta oman ja perheensä viikonlopun ohjelmasta esimerkin mukaan. Olen päättänyt kuitenkin olla analysoimatta näitä tehtäviä. Tutkielmassani keskityn sen sijaan kaikkien ryhmien yhteisiin tehtäviin ja testeihin.

Lopputesti (ks. liite 5) pidettiin viikon kuluttua opetustuokion jälkeen. Lopputestiin kuului sama harjoitus kuin kartoitustestissä. Lisäksi oli toinenkin tehtävä, jonka mukaan opiskelijoiden piti panna sanat oikeaan järjestykseen ja verbit passiivin preesensin muotoon.

Osana aineistoani on myös opiskelijoiden täyttämä taustatietolomake (ks. liite 6), jonka avulla kartoitin opiskelijoiden äidinkieltä ja ammattia mutta myös heidän suomen kielen opiskelun taustaansa. Lauluryhmien piti myös vastata kyselyyn laulun käytöstä suomen kielen opetuksessa (ks. liite 7).

Taustatietolomakkeet on kerätty samana päivänä kuin alkutesti ja opetustuokio molemmissa ryhmissä. Hitaan ryhmän koeryhmä eli HRb ehti silloin vastata myös kyselyyni laulujen käytöstä opetuksessa. Perusryhmän laulukyselyn pidin vasta viikon päästä lopputestin yhteydessä. Kyselyyn vastasivat siis kaikki perusryhmän opiskelijat eikä ainoastaan perusryhmän koeryhmän opiskelijat.

Opetustuokio opettajakeskeisen opetustavan mukaan meni seuraavasti: tervehtiminen ja läsnäolon merkkaaminen, kielioppiseikan opetus ja harjoitusten tekeminen. Lisäksi peruspolun ryhmän kanssa pidettiin lyhyt tutustumiskierros, koska ryhmä ei ollut entisestään tuttu. Aloitin esittelemällä taulukkoa, jossa oli koottu passiivin preesensin muodostamisen säännöt (ks. liite 2). Opetustuokiossa koeryhmien kanssa minulla oli sama käytäntö kuin opettajakeskeisen opetustavan mukaan: tervehtiminen ja läsnäolon merkkaaminen, kielioppiseikan opetus ja harjoitusten tekeminen. Koeryhmien kanssa lähdin liikkeelle esimerkeillä jokaisesta verbityypistä: puhutaan, katsotaan (ensimmäinen verbityyppi), nähdään (toinen verbityyppi), mennään ja tullaan (kolmas verbityyppi), tavataan (neljäs verbityyppi) ja tarvitaan (viides verbityyppi) kuten näkyy liitteestä 8.

Taulukossa 1 esittelen pro gradu -tutkielmaani kuuluvaa aineistoa.

Taulukko 1. Tutkielman aineisto

PRa ja HRa	PRb ja HRb	Liitteet
Alkutesti	Alkutesti	Alkutesti (liite 1)
Taulukkomuotoinen tehtävä (passiivin preesensin muodostaminen)	Taulukkomuotoinen (passiivin preesensin muodostaminen)	Passiivin preesensin muodostamisen säännöt taulukkomuotona (liite 2)
	Tehtävä passiivin preesensin muodostamisesta ja käytöstä	Formaalinen opetusmateriaali (liite 3)
	Tunnistustehtävä (passiivin preesensin tunnistaminen laulusta)	Funktionaalinen opetusmateriaali (liite 4)
Lopputesti	Lopputesti	Lopputesti (liite 5)
		Opiskelijan taustatietolomake (liite 6)
		Kysely laulujen käytöstä suomen kielen opetuksessa (liite 7)
		Koeryhmien autenttiset esimerkkilauseet passiivin preesensistä (liite 8)

(1) Puhutaan suomeksi.

(2) Katsotaan.fi

(3) Nähdään huomenna pelitapahtumassa.

(4) Ympäri mennään, yhteen tullaan.

(5) Torilla tavataan 15.10.2011.

(6) Akua aina tarvitaan.

(ks. liite 8).

4. Toisen kielen oppiminen

4.1. Toisen kielen oppiminen

Krashen erottaa kielen omaksumisen (eng. acquisition), joka on tiedostamaton prosessi ja kielen oppimisen (eng. learning), joka on tietoinen prosessi (Krashen 1981: 1-2; Saajavaara 1999: 75, Pietilä ym. 2016: 13, Alhainen ym. 2018: 1). Kielen omaksuminen muistuttaa lasten äidinkielen ja toisen kielen omaksumista. Se vaatii tarkoituksellista vuorovaikutusta kohdekielellä, luonnollista viestintää. Kielen käyttäjät ovat siis vähemmän kiinnostuneita viestin muodollisesta muodosta ja enemmän heidän viestiensä ymmärrettävyydestä. Kielen omaksumisella on tietty kielirakenteiden omaksumisjärjestys. (Krashen 1981: 1-2). Kielen oppiminen on tiedostettua toimintaa (Pietilä ym. 2016: 13). Tietoisen kielen oppimisprosessin tärkeitä vaiheita ovat virheiden korjaaminen ja selkeiden sääntöjen esittely (Krashen 1981: 1-2, Pietilä ym. 2016: 13). Toista kieltä opitaan sekä tiedostamatta että tietoisesti epämuodollisen tai muodollisen oppimisen kautta (Järvinen 2014:68). Kielenoppiminen on elinikäinen prosessi (Pietilä ym. 2014: 22, Järvinen 2014: 68).

Äidinkieli on monimutkainen käsite. Sitä voi määritellä neljästä eri näkökulmasta kuten ensimmäisenä opittu kieli eli järjestyskriteerin näkökulmasta, parhaiten osattu kieli eli taitokriteerin näkökulmasta tai eniten käytetty kieli eli määräkriteerin näkökulmasta. Ehkä monille tärkein kriteeri on identiteetikriteeri, jonka mukaan äidinkieli on se ”kieli, jonka puhuja määrittää äidinkielekseen ja johon hän identifioituu”. (Nissilä ym. 2006:12-13). Koppisen mukaan äidinkieli on ensimmäinen kieli, jota ihminen oppii ilman tietoista opiskelua tai opettamista, siinä ympäristössä, jossa hän elää (Koppinen ym. 1989:15, Saajavaara 1999: 73). ”Toinen kieli on kieli, jota omaksutaan kyseisen kieliyhteisön parissa” (Nissilä ym. 2006: 12-13). Toisella kielellä on elintärkeä sosiaalinen ja hallinnollinen rooli yhteiskunnassa (Ellis 1994: 11-12). Suomi on esimerkiksi toinen kieli suomalaisessa koulussa suomea opiskelevalle ulkomaalaiselle. (Pietilä ym. 2016: 14) ”Vieras kieli on kieli, jota opitaan kyseisen kieliyhteisön ulkopuolella” (Nissilä ym. 2006: 13). Vieraalla kielellä ei ole virallista asemaa Suomessa. Pietilä ja Saajavaara kuitenkin huomauttavat erityisesti toisen kielen ja vieraan kielen käsitteiden ongelmallisuutta: vaikka ruotsi on Suomen toinen virallinen kieli, sitä osataan vähemmän kuin englantia, joka on vieras kieli. Lisäksi Englanti esiintyy televisio-ohjelmissa, musiikissa ja usein myös työpaikoilla. Ruotsin kieli voi olla suomalaiselle joko toinen kieli tai vieras kieli. (Pietilä ym. 2016: 14; Saajavaara 1999: 75).

Seikat, jotka vaikuttavat toisen kielen oppimiseen ovat ulkopuolisia kuten syötös ja tuotos sekä sisäisiä kuten välikieli eli oppijan oma koodi, joka on altis muutoksille (Ellis 1994: 16). Äidinkielliset kieliaines toimii syötöksenä (engl. *input*) kielenoppijoille. Kielenoppijat omaksuvat syötöksestä asioita, joita kutsutaan sisäisteeksi (engl. *intake*). Näiden pohjalta kielen oppija tuottaa kirjallisen tai suullisen tuotoksen (engl. *output*). Matkalla kohti kohdekielen hallintaa kielenoppija käyttää niin sanottua välikieltä, joka on sarja kielellisen kehityksen vaiheita. (Nissilä ym. 2006: 13). Tärkeitä seikkoja oppijankielessä ovat virheet, omaksumisen järjestys ja kehityksen vaiheet, variaatio sekä kielen käytännönläheinen käyttö kommunikatiivisiin tarkoituksiin (Ellis 1994: 17).

Kielenoppija oppii erilaisia morfologisia piirteitä tietyssä järjestyksessä (Ellis 1994: 20). Kielen oppimisen prosessin alussa on niin sanottu hiljainen kausi, jonka kautta kielenoppija saa lisää kompetenssia kuuntelemalla. Seuraava kausi keskittyy kaavojen (*formulaic speech*) käyttämiseen. Oppija käyttää sellaisia ilmaisuja, joita hän on kuullut jokapäiväisessä kontaktissa natiivipuhujien kanssa. Seuraavassa vaiheessa kielen oppija käyttää semanttista ja rakenteellista yksinkertaistamista eli korkeintaan kahden sanan ilmauksia, joista puuttuu kieliopillisia funktioita. (Ellis 1994: 20). Kaikki aikuisoppijat eivät kuitenkaan käy läpi hiljaista kautta (Ellis 1994: 106). Toisen kielen omaksumisessa aikuisoppijoilla on tiettyjä etuja lapsiin verrattuna. Aikuisoppijoilla on kehittyneempi muistikapasiteetti ja heillä on jo kokemusta kielen oppimisesta oman äidinkielen kautta ja luultavasti muiden vieraiden kielten kautta. (Ellis 1994: 108).

Ellis (1994: 31) mukaan välikielen kuuluu kolme vaihetta: innovaatio eli uusien muotojen omaksuminen, jota seuraa kehitysvaihe, kun kielen oppija ymmärtää jonkin kielioppiseikan käyttöä kontekstissa. Kolmannessa vaiheessa kielenoppija muokkaa koko systeemin ensimmäisen ja toisen vaiheen seurauksena.

Kielenoppimiseen vaikuttavat sisäiset tekijät kuten kielioppijan prosessointimekanismit, jotka näkyvät oppijan välikielissä, ja henkilökohtaiset tekijät kuten motivaatio. Näiden lisäksi ulkoiset tekijät kuten sukupuoli ja ikä sekä sosiaaliset tekijät kuten kielenoppijan sosiaalinen ja etninen tausta vaikuttavat kielen oppimiseen. Sosiaalinen tausta vaikuttaa esimerkiksi syötökseen eli siihen, mitä kohdekielen varianttia oppija käyttää. Etninen tausta saattaa esimerkiksi vaikuttaa kielenoppijan motivaatioon oppia uutta kieltä. Myös psykologiset tekijät kuten oppijan kyky omaksua kieliä, oppimistyyli tai persoonallisuus vaikuttavat kielen oppimiseen. Sosiaaliset tekijät vaikuttavat kielenoppijan asenteeseen kielen oppimista kohtaan. Kielenoppijan asenne voi kohdistua kohdekieleen itse, kohdekielen puhujiin, kohdekielen kulttuuriin sekä kohdekielen oppimisen sosiaaliseen arvoon. Positiiviset tai negatiiviset asenteet näihin asioihin vaikuttavat

positiivisesti tai negatiivisesti kielten oppimiseen. (Ellis: 193-199). Saajavaara (1999: 98) toteaa kuitenkin, että oppimisessa on runsaasti yksilöllistä vaihtelua.

Suomen kielen taivutusmorfologia on laaja erityisesti verbeissä. (Koppinen ym. 1989: 56) Koppisen (1989: 56-60) mukaan Berman esittelee, miten lapsi oppii taivutusjärjestelmää:

1. esikieliopillinen vaihe
2. kieliopin omaksumisvaihe
3. opittujen muotojen ja rakenteiden sisäistäminen

Alussa lapsi tyytyy toistamaan kuulemiaan sanoja aikuisilta valikoimatta niitä. Tässä vaiheessa hän käyttää yksinkertaisia taivutusmuotoja, jotka rajoittuivat joihinkin tuttuihin sanoihin kuten esimerkiksi passiivin preesensin *nähdään* aikuisten suomen oppijoiden tapauksessa, koska se on todella yleinen muoto puhekielessä. Seuraava vaihe on taivutusmuotojen aktiivinen kokeilu ja yleistämisen vaihe. Tässä vaiheessa lapsen kielessä esiintyy runsaasti yleiskieltä poikkeavia taivutuksia ja päätteiden yleistämistä. Nämä poikkeavat muodot johtuvat siitä, että lapsi pyrkii säännönmukaiseen taivutukseen. Tämä ilmiö esiintyy esimerkiksi astevaihtelun hallinnassa kuten esimerkeissä *käpyt po. kävyt* tai *pitkämpi po. pitempi*. Viimeinen vaihe on taivutussääntöjen sisäistäminen. Lapsi pystyy soveltamaan hallitsemiaan taivutusmuotoja myös uusiin sanoihin. Lopuksi lapsi osaa yleistää ja muokata sääntöjä sekä oppii poikkeuksia (Koppinen ym. 1989: 58-59).

Vieraan kielen opetettavaa kielioppia kutsutaan pedagogiseksi kieliopiksi. Tärkeä seikka on kielioppisääntöjen esittäminen selkeästi ja yksinkertaisesti. Kieliä voi oppia implisiittisesti eli tiedostamattomasti eli ympäristössämme puhutun kielen syötteen kautta, samalla tavalla kuin lapsi oppii äidinkieltään. Kieliä voi oppia myös eksplisiittisesti formaalissa kielenopetuksessa eli luokkahuoneessa. Tässä tapauksessa kielellinen syöte on huomattavasti rajallisempaa. Kieltä voi oppia samanaikaisesti sekä implisiittisesti että eksplisiittisesti, kuten maahanmuuttajien kielioppijoiden tapauksessa esimerkiksi. (Sundman 2016: 116-117). Kielen opettamisen ja oppimisen tavoitteena ei ole eksplisiittisen kielioppisääntöjen automatisoitunut, implisiittinen kielitaito, jossa oppija ei enää tarvitse kielioppisääntöjä tuottaakseen kieliopillisesti oikeaa kieltä (Sundman 2016: 119).

Toinen kieli omaksutaan samalla tavalla kuin ensimmäinenkin, jos ihminen osallistuu merkitykselliseen vuorovaikutukseen toisten kanssa kyseisellä kielellä (Saajavaara 1999: 74). Sen takia on tärkeää opettaa kielioppia ja muuta kielitietoa ensisijaisesti käytännön hyödyn kannalta kuten Alho (2014) toteaa.

4.2. Lyhyesti suomen kielen passiivista

Ison suomen kieliopin (VISK § 1313) mukaan suomen kielessä on monta passiivin muotoa. Yleisin niistä on yksipersonainen passiivi. Yksipersonaisen passiivin tärkein piirre on se, että sillä ei ole ilmissubjektia, ja sen finiittiverbi on passiivimuodossa. Passiivimuoto ei vaihtele eri persoonissa ja siksi sitä kutsutaan yksipersonaiseksi. Yksipersonaista passiivilausetta käyttämällä ei tarvitse ilmaista tekijää.

”Passiivin tunnus luo verbin vartalosta passiivivartalon, johon liittyvät tempus- ja modustunnukset sekä passiivin persoonapäite *-Vn*” (VISK § 110). Alla olevassa asetelmassa 1 esittelen passiivin tunnukset eri taivutustyyppinä.

Asetelma 1. Passiivin tunnukset eri taivutustyypeissä

VARTALO PASSIIVI TEMPUS/MODUS PERSONA

juo	da		an
asu	ta		an
lue	tt	i	in
kävel	tä	isi	in

Passiivin preesensin tunnus on *-tA-*, *-dA-* tai *-lA-* (*anne-ta-an*, *ei puhu-ta*, *pes-tä-än*, *juo-da-an*, *ajatel-la-an*) sekä joissakin verbissä *-rA-* tai *-nA-* (*pur-ra-an*, *pan-na-an*). *VtA*-loppuisissa verbeissä passiivin tunnuksen *t*-aines on yhdistynyt vartalon loppu-*t*:hen: *vara=t=a-an*, *tarvi=t=a-an*, *nuore=t=a-an*.

Asetelman 2 mukaan voi päätellä passiivin preesensin taivutusmuotoja.

Asetelma 2. Passiivin preesensin taivutusmuodot

	<i>puhua</i>	<i>juoda</i>	<i>varata</i>
POSITIIVINEN			
Preesens	puhu-ta-an	juo-da-an	vara=t-a-an
NEGATIIVINEN			
Preesens	ei puhu-ta	ei juo-da	ei vara=t=a

(VISK §110).

Suomessa on olemassa myös s2-oppijoille tarkoitettuja kielioppikirjoja. Kattavin niistä on Leila Whiten Suomen kielioppi ulkomaalaisille. Suomen kieliopissa ulkomaalaisille verbejä esitellään

hieman eri tavalla. Esittelen seuraavaksi verbityypit ja passiivin preesensin muodostamista tämän kirjan mukaan.

Verbityyppi 1: -a/-ä -verbit (asu-a, maksa-a)

Tässä verbityypissä lopussa on kaksi vokaalia, ja infinitiivin tunnus on -a/-ä. Infinitiivin tunnus häviää ja siitä saa verbin taivutusvartalon.

Verbityyppi 2: -da/-dä -verbit (juo-da)

Tässä verbityypissä perusmuodon lopussa on -da/-dä, joka on myös infinitiivin tunnus. Kuten ensimmäisessä verbityypissä infinitiivin tunnus häviää ja siitä saa verbin taivutusvartalon.

Verbityyppi 3 tai ”e-verbit”: -la, -lä; -sta, -stä; -na, -nä; -ra -verbit (opiskella, pestä, mennä, purra)

Tässä verbityypissä perusmuodon lopussa on -la, -lä; -sta, -stä; -na, nä; -ra. Nämä tunnukset ovat tämän kolmannen verbityypin infinitiivin tunnukset. Verbin vartalo saadaan poistamalla nämä infinitiivin tunnukset ja lisäämällä yhteisen tunnusmerkin -e.

Verbityyppi 4 tai ”a-verbit”: -ta/-tä -verbit (siivota, avata)

Infinitiivin vartalon lopussa on -t (pelata). Infinitiivin vartalon lopusta -t häviää, ja siitä jää taivutusvartalo, jonka lopussa on -a tai -ä (pelaan).

Verbityyppi 5 tai ”-ita,-itä -verbit” (tarvita)

Tässä verbityypissä perusmuodon lopussa on -ita, -itä -päätte. Infinitiivin lopusta -a/-ä häviää ja siihen lisätään -se. Täten saadaan verbin vartalo. Vaikka jotkut verbit kuten *selvitä* ja *hävitä* näyttävät kuuluvan tähän verbityyppiin, ne oikeasti kuuluvat neljänteen verbityyppiin.

Verbityyppi 6 tai ”-eta,-etä”-verbit (vanheta)

Tässä verbityypissä perusmuodon lopussa on -eta, -etä -päätte. Infinitiivin lopusta -ta/-tä häviää ja siihen lisätään -ne. Siten saadaan verbin vartalo. Vaikka jotkin verbit kuten *hävetä* ja *ruveta* näyttävät kuuluvan tähän verbityyppiin, ne oikeasti kuuluvat neljänteen verbityyppiin.

Kuten VISK:issäkin Leila White (2008: 204) toteaa, että passiivia käytetään aina silloin, kun tekijä on tuntematon tai kun tekeminen on tekijää tärkeämpi. Suomen kielen passiivin merkitys pähkinäkuoressa on se, että ”joku tekee”, ”jotkut tekevät” tai ”ihmiset tavallisesti tekevät”.

Seuraavaksi esittelen passiivin preesensin käyttöä Leila Whiten mukaan, kuten olen esitellyt myös opettajajohtoisessa opetustuokiossa.

1. Varsinainen passiivi (emme tiedä kuka tekee jotain)
Tässä luokassa **puhutaan** suomea. / **opiskellaan**
2. Ehdotus
Mennään huomenna kahville!
Lähdetään Kanarialle!
3. Me-passiivi = Preesens (arkikielessä)
Me **ostetaan** uusi auto. = Me ostamme uuden auton.
4. Puhuttelupassiivi (ei sanota suoraan *sinä* tai *te*) (puhekielessä)
Ollaanpas täällä ahkeria! = Olettepa ahkeria!

Alla esittelen passiivin preesensin muodostamista verbityyppien mukaan samalla tavalla kuin Leila White esittelee kirjassaan.

Ensinnäkin kannattaa mainita, että ensimmäisen verbityypin ja muiden verbityyppien vartaloit muodostetaan eri tavalla. Ensimmäisen verbityypin vartalo tulee indikatiivin preesensin minämuodosta, josta n-persoonapäätte häviää. Siihen vartaloon lisätään päätte -taan tai -tään vokaaliharmonian sääntöjen mukaan.

Esimerkiksi:

Yksikön 1. persoonan vartalo + -taan/ -tään

puhua   puhu/n   puhu-taan

Jos vartalon viimeinen vokaali on -a tai -ä, sitten tämä vokaali muuttuu -e:ksi passiivissa kuten esimerkiksi

maksaa   maksa/n   makse-taan

Muiden verbityyppien vartalo saadaan lisäämällä verbin infinitiivivartaloon päätte -an tai -än vokaaliharmonian sääntöjen mukaan.

Esimerkiksi:

Verbityyppi 2: juoda   → juoda-an

Verbityyppi 3: kävellä   → kävellä-än

Verbityyppi 3: panna   → panna-an

Verbityyppi 3: juosta   → juosta-an

Verbityyppi 3: surra   → surra-an

Verbityyppi 4: palata   → palata-an

Verbityyppi 5: punnita   → punnita-an

(White 2008: 204-208).

5. Analyysi

Aloitan analyysini esittelemällä kaikkien ryhmien alkutestin tuloksia, sitten jatkan vertailemalla alkutestin ja lopputestin yhteisiä tehtäviä toisiinsa (ks. liite 1 ja 5). Sen jälkeen analysoin ryhmien tuloksia opetustuokion yhteisestä harjoituksesta. Seuraavaksi vertailen koeryhmien Kirkan laulun tekstiin perustuvan passiivin preesensin tunnistustehtävän tuloksia. Olen jakanut vastaukset kolmeen kategoriaan: oikein, väärin ja ei vastausta. Jos vastausvariantti on liian poikkeava, en lähde spekuloidaan virheen lähdeä. Analysoin aineistoni virheitä Lähdemäen (1995: 33-34) jaon mukaan seuraavasti:

1. Ortografiset virheet eli kirjoitusvirheet
2. Fonologiset virheet:
  - kvantiteettivirheet
3. Morfo-fonologiset virheet:
  - astevaihteluvirheet
  - vokaalisointuvirheet
4. Morfologiset virheet:
  - verbimuotovirheet
5. Leksikaaliset virheet
  - sanavirheet
6. Muut virheet

5.1. Aloitustesti

Aloitustestin tulokset osoittavat, etteivät opiskelijat osanneet passiivia entuudestaan. Aloitan esittelemällä opettajajohtoisien opetuksen perusryhmän eli PRA:n vastauksia taulukon muodossa (ks. taulukko 2a).

Taulukko 2a. PRa:n alkutestin tulokset.

VERBITYYPPI	1	1	2	3	4	5
VASTAUS	kysytään	ostetaan	saadaan	kävellään	vuokrataan	punnitaan
OIKEIN	0	0	0	0	0	0
VÄÄRIN	8	8	5	8	6	7
EI VASTAUSTA			3		2	1
VIRHEELLISET VASTAUS-VARIANTIT	kysyn kysymys kysyltä kysyän kysyä/kysytään	ostan ostasta ostaasta ostaan	saan saataan saadasta	kävellemme kävelemme kävelimme/ käveletään	vuokrasta vuokra vuokraseen vuokrasta vuok	punaisia punnissa punniseen punaisessa on punnitoja punnin

Kuten taulukosta näkyy, opettajajohtoisessa opetuksessa perusryhmän vastauksien joukossa oli joko vääriä vastauksia tai ei vastauksia olleenkaan. Ensimmäisen ja kolmannen verbityypin kohdalla *kysytään* ja *ostetaan* sekä *kävellään* kaikki opiskelijat vastasivat väärin. Toisesta verbityypistä *saadaan* oli viisi väärää vastausta ja kolme opiskelijaa jätti vastaamatta. Neljännen verbityypin kohdalla oli kuusi väärää vastausta ja kaksi vastaamatta. Viidennestä verbityypistä seitsemän opiskelijaa antoi väärän vastauksen ja yksi opiskelija jätti vastaamatta. Näiden tulosten perusteella voidaan päätellä, että opiskelijat eivät osanneet passiivin preesensia entuudestaan.

Ensimmäisestä verbityypistä vastausvariantit olivat *kysyn*, *kysymys*, *kysyltä*, *kysyän*, *kysyä* ja *kysytään*, kuten myös *ostan*, *ostasta*, *ostaasta*, *ostaan*. Opiskelijat ovat siis käyttäneet tuttuja muotoja kuten indikatiivin preesensia esim. *kysyn* ja *ostan*. Jotkut ovat käyttäneet passiivin preesensia muistuttavia muotoja kuten *kysytään* tai *ostaan*. Muodossa *kysytään* on kyse vokaalisointuvirheestä, joka on morfo-fonologinen virhe. *Ostaan* muodon tapauksessa voi olla, että opiskelija yritti muodostaa passiivin preesensia harjoituksen mallin mukaan *maksetaan* (ks. liite 1), mutta ei huomannut vokaalimuutosta a→e. Toisen verbityypin vastauksia olivat *saan*, *saataan*, ja *saadasta*. Kuten ensimmäisessä verbityypissä opiskelija on käyttänyt indikatiivin preesensia (*saan*) tai passiivin preesensia muistuttavaa muotoa kuten *saataan*, jossa opiskelija ei pystynyt erottamaan klusiileja t ja d. Se on siis astevaihteluvirhe eli morfo-fonologinen virhe Lähdemäen mukaan (Lähdemäki 1995: 33-34). Kolmannesta verbityypistä oli sellaisia vääriä vaihtoehtoja kuten *kävellemme*, *kävelemme*, *kävelimme* ja *käveletään*. Näiden muotojen joukossa on preesensin ja imperfektin muotoja kuten *kävelemme* ja *kävelimme* sekä passiivin preesensia muistuttava muoto

kuten *käveletään*. Tässä muodossa voisi olla kyse sekä vokaalisointu- eli morfo-fonologisesta virheestä, että morfologisesta virheestä eli väärästä verbimuodosta. Tämä verbimuoto muistuttaa kuitenkin passiivin preesensia, mutta opiskelija on soveltanut ensimmäisen verbityypin sääntöä kolmanteen verbityyppiin. Neljännen verbityypin kohdalla löytyi sellaisia muotoja kuten *vuokrasta*, keskeneräinen muoto *vuok* tai nomini *vuokra*, variantti *vuokraaseen*, joka muistuttaa illatiivia, ja elatiivia muistuttava *vuokrasta*. Viidennestä verbityypistä on sellaisia variantteja kuten monikon partitiivin *punaisia*, inessiiviä muistuttava, mutta ymmärtämätön tarkoitukseltaan *punnissa* sekä illatiivia muodoltaan muistuttava mutta tarkoitukseltaan ymmärtämätön *punniseen*. Tämä muoto muistuttaa myös indikatiivin preesensia *punnitsen*. Lisäksi on adjektiivin *punainen* inessiivi *punaisessa*, jossa sanaluokat ovat selvästi menneet sekaisin. Vuorollaan ovat tarkoitukseltaan ymmärtämättömät sanat *on punnitoja* ja *punnin*. Väärien ja ymmärtämättömien muotojen perusteella neljäs ja viides verbityyppi olivat opiskelijoille täysin tuntemattomia.

Esittelen seuraavassa PRb:n alkutestin vastauksia taulukon muodossa (ks. taulukko 2b).

Taulukko 2b. Perusryhmän PRb:n alkutestin tulokset.

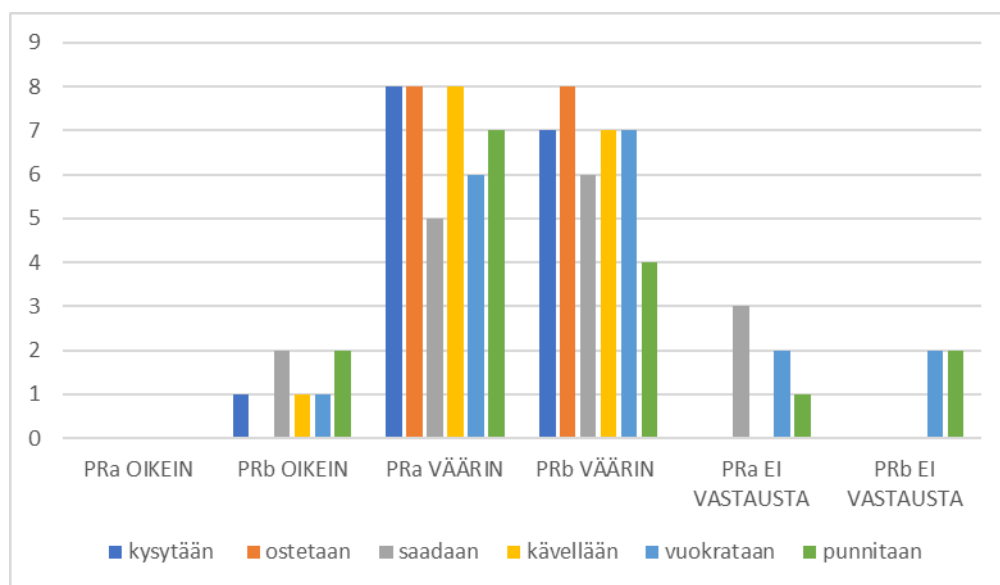
VERBI-TYYPPI	1	1	2	3	4	5
VASTAUS	kysytään	ostetaan	saadaan	kävellään	vuokrataan	punnitaan
OIKEIN	1	0	2	1	1	2
VÄÄRIN	7	8	6	7	7	4
EI VASTAUSTA	0	0	0	0	2	2
VIRHEELLISET VASTAUS-VARIANTIT	kysytaan kystan kysyta kysyn kysytan kysytän kysin	ostaan ostan ostavat osti	saavat saatalla saava sain	kävellemme kävelemme kävemme kävelleme kävellämme kävelimme	vuokramme vuokara vuokraan vuokrin	punninen punnivät punitin punnitan

Perusryhmän koeryhmässä vastauksien joukossa oli oikeita vastauksia jokaisesta verbityypistä paitsi *ostetaan*. Muut olivat väärinä vastauksia ja vastaamatta jätettyjä vastauksia. Ensimmäisen verbityypin virheellisten vastausten joukossa oli *kysytaan* ja *kysyn* tai *ostan* ja *ostaan* kuten toisessa perusryhmässäkin. Lisäksi oli sellaisia väärinä muotoja kuten *kystan*, *kysyta*, *kysytan*, *kysytän*, *kysin*. *Kysin* ja *kystan* ovat täysin väärinä muodoltaan ja tarkoitukseltaan ymmärtämättömiä. *Kysyta* ja

kysytan -muodoissa on samalla kyse kvantiteettivirheestä eli fonologisesta virheestä sekä vokaaliharmoniavirheestä eli morfo-fonologisesta virheestä. *Ostaa*-verbistä tuli sellaisia vaihtoehtoja kuten monikon preesensin kolmannen persoonan muoto *ostavat* ja imperfektin yksikön kolmas persoona *osti*. Toisesta verbityypistä esimerkkinä oli *saavat*, *saava*, *saatalla* ja *sain*. Opiskelijat ovat yleensä käyttäneet tuttuja muotoja passiivin preesensin tilalla kuten *saada*-verbin preesensin monikon kolmatta persoonaa *saavat* tai imperfektin ensimmäistä persoonaa *sain*. Eräs opiskelija on käyttänyt preesensin partisiippiä *saava*. Sitten on vielä virheellinen ja merkitykseltään ymmärtämätön muoto ja adessiivia muodoltaan muistuttava *saatalla*. Yksi neljännen verbityypin esimerkki on ensimmäisen persoonan preesens kuten *vuokraan*. Muita esimerkkejä ovat kvantiteetiltaan väärä preesens-muoto *vuokramme* tai imperfektiä muistuttava *vuokrin*. Esimerkkien joukossa on myös merkitykseltään ymmärtämätön *vuokara*. Viidennen verbityypin tapauksessa oli sellaisia vääriä muotoja kuten *punninen*, *punnivät*, *punitin*, *punnitan*. Tämä viimeinen esimerkki on kaikista lähin passiivin preesensia. Siinä voi olla kyse kvantiteettivirheestä eli fonologisesta virheestä.

Seuraavaksi vertaan ja esittelen PRa:n ja PRb:n alkutestin tuloksia toisiinsa kaavion 2 avulla.

Kaavio 2. Perusryhmän kontrolli- (PRa) ja koeryhmän (PRb) alkutestin tulokset.

Kuten kaaviosta 2 näkyy, koeryhmällä oli joitakin oikeita vastauksia kontrolliryhmään verrattuna. Koeryhmällä oli myös vähemmän vääriä vastauksia kuin kontrolliryhmällä. Kontrolliryhmän opiskelijat jättivät enemmän tehtäviä vastaamatta kuin koeryhmä. Perusryhmän virheellisten vastauksien mukaan voidaan päätellä, että passiivin preesensia osattiin jonkun verran, koska sattumalta koeryhmään oli valikoitunut muutama opiskelija, jotka olivat jo osanneet käyttää passiivia. Tämä tulos voi johtua siitä, että opiskelijat olivat kuulleet näitä muotoja tosielämässä,

koska verbit kuten kysyä ja sen passiivin preesensin muoto kysytään ovat yleisiä. Seuraavat muodot olivat yhteisiä sekä kontrolli- että koeryhmälle: *kysyn, ostan, ostaan, kävelemme, kävelimme ja kävellemme*.

Seuraavaksi esittelen hitaan ryhmän opettajajohtoisen ryhmän alkutestin tuloksia (ks. taulukko 3a).

Taulukko 3a. HRa:n alkutestin tulokset.

VERBITYYPPI	1	1	2	3	4	5
VASTAUS	kysytään	ostetaan	saadaan	kävellään	vuokrataan	punnitaan
OIKEIN	2	0	0	0	0	1
VÄÄRIN	2	5	6	5	4	3
EI VASTAUSTA	2	1	1	1	2	2
VIRHEELLISET VASTAUSVARIANTIT	kysyän kysyy	ostaan ostan osaan ostaa	saan saden saatan	kävelemän kävellymme kavellem kävvelemme	autoon (vuokrata) vuokran vuokraan	punnin punnitsen punnitsee

HRa:ssa oli yhteensä kolme oikeaa vastausta: kaksi oikeaa vastausta ensimmäisen verbin kohdalla ja yksi oikea vastaus *punnitaan*-verbin kohdalla. Väärin vastausten joukossa oli ensimmäisestä verbityypistä *kysyän* (sama kuin perusryhmän opettajajohtoisessa ryhmässä) ja uutena varianttina esiintyy yksikön kolmas persoona *kysyy*. Toisen verbityypin kohdalla esiintyi samoja muotoja kuin opettajajohtoisessa perusryhmässäkin eli *ostaan* ja *ostan*. Lisäksi uusi vaihtoehto oli muoto *osaan*. Käytännön opetustilanteissa olen huomannut, että verbit *ostaa* ja *osata* menevät opiskelijoilla usein sekaisin, mutta on myös muita mahdollisia selityksiä kuten k, p, t -sääntöjen virheellinen käyttö.

Toinen esimerkki on yksinkertaisesti *ostaa*-verbin infinitiivi eli *ostaa*. Toisen verbityypin kohdalla oli yksi vastausvarianteista *saada*-verbin preesensmuoto *saan* sekä *saden* ja *saatan*. Viimeinen esimerkki muistutti eniten *saada*-verbin passiivin preesensia ulkomaalaisen opiskelijan korviin. Fonologisesti klusiilit t ja d menivät sekaisin. Kyse voi olla myös kvantiteettivirheestä eli fonologisesta virheestä. Kolmannen verbityypin kohdalla oli sellaisia vääriä muotoja kuten *kävelemän*, *kävellymme*, keskeneräinen muoto *kävellem* ja *kävvelemme*. Kolmatta infinitiiviä muistuttava muoto *kävelemän* (jossa esiintyi kvantiteettivirhe eli fonologinen virhe) muistutti ehkä eniten opiskelijalle passiivin preesensia. Neljännestä verbityypistä oli seuraavia vaihtoehtoja: *autoon*, preesensin ensimmäinen persoona *vuokraan* ja sen variantti eli *vuokran*, jossa esiintyi kvantiteettivirhe eli fonologinen virhe. Viidennestä verbityypistä oli seuraavia esimerkkejä: muodoltaan täysin väärä ja muodoltaan ymmärtämätön *punnin*, indikaatiivin preesensin ensimmäinen ja kolmas persoona *punnitsen* ja *punnitsee*.

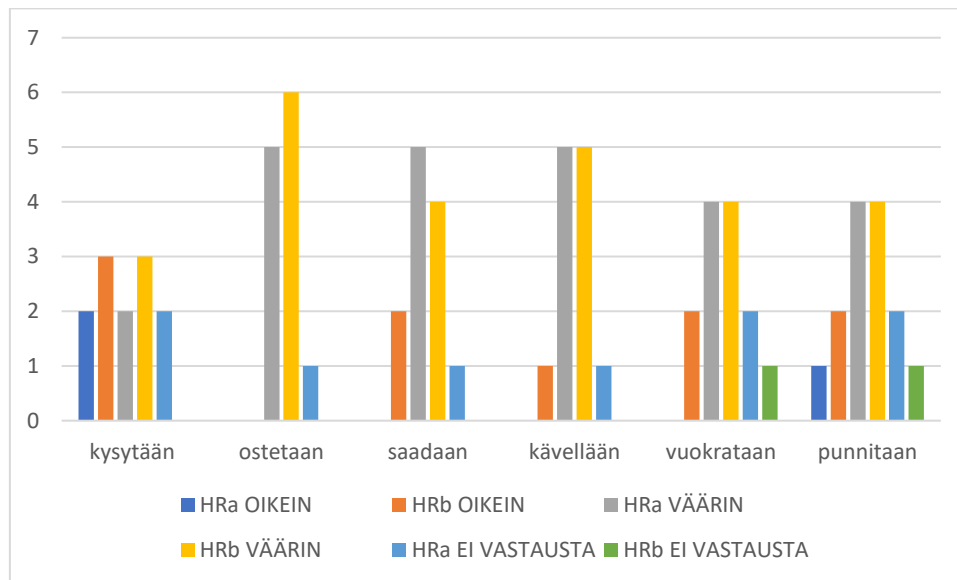
Seuraavaksi esittelen hitaan ryhmän koeryhmän alkutestin tulokset (ks. taulukko 3b).

Taulukko 3b. HRb:n alkutestin tulokset.

VERBITYYPPI	1	1	2	3	4	5
VASTAUS	kysytään	ostetaan	saadaan	kävellään	vuokrataan	punnitaan
OIKEIN	3	0	2	1	2	2
VÄÄRIN	3	6	4	5	4	4
EI VASTAUSTA	0	0	0	0	1	1
VIRHEELLISET VASTAUSVARIANTIT	kysytan	ostetan ostataan ostaan ostin	saadan	kävelltä kävellän kävelemään kävellämme kävell	vuokratan vuokraran	punnitan punnitsaan

Ainoa verbi ilman oikeita vastauksia oli *ostaa*. Yksi opiskelija jätti harjoituksen kokonaan vastaamatta.

Värien vastauksien joukossa oli muoto *kysytan*, joka ilmestyi myös perusryhmän koeryhmässä. Sitten esiintyi myös muoto *ostaan*, joka havaittiin myös perusryhmien vastauksien joukossa. Uutena vaihtoehtona oli imperfektin ensimmäinen persoona *ostin*. Tässä ryhmässä esiintyi kaksi vastausta, jotka muistuttivat eniten passiivin preesensia *ostataan* ja *ostetan*. Muodossa *ostetan* voi olla kyse kvantiteettivirheestä ja muodossa *ostataan* verbimuotovirheestä eli morfologisesta virheestä. Toisen verbityypin kohdalla esiintyi muoto *saadan*, jossa voi olla kyse kvantiteettivirheestä eli fonologisesta virheestä. Kolmannen verbityypin kohdalla esiintyi mielenkiintoisia muotoja kuten kolmas infinitiivi *kävelemään*, ablatiivia muistuttavaa *käveltä*, passiivin preesensia muistuttava muoto *kävellän*, jossa esiintyi kvantiteettivirhe eli fonologinen virhe. Listalla oli myös väärä muoto kuten *kävellämme*, joka muistutti monikon ensimmäisen persoonan indikatiivin preesensia. Siinä esiintyi tunnusvirhe eli morfologinen virhe. Neljännestä verbityypistä oli sellaisia vaihtoehtoja kuin *vuokratan*, jossa oli kyse kvantiteettivirheestä sekä muodoltaan ja merkitykseltään ymmärtämätön *vuokraran*. *Punnitan* –muodossa oli kyse kvantiteettivirheestä ja muoto *punnitsaan* voi olla indikatiivin preesensin ja passiivin preesensin yhdistelmä.

Kaavio 3. Hitaan ryhmän kontrolli- (HRa) ja koeryhmän (HRb) alkutestin tulokset.

Kuten kaaviosta 3 näkyy, koeryhmällä oli enemmän oikeita vastauksia kontrolliryhmään verrattuna. Väärien vastauksien kannalta ryhmät olivat suurin piirtein tasaisia. Kontrolliryhmän opiskelijat jättivät enemmän tehtäviä vastaamatta kuin koeryhmän. Hitaan ryhmän virheellisten vastauksien mukaan voidaan päätellä, että passiivin preesensia osattiin jonkun verran. Kuten perusryhmässäkin koeryhmässä oli sattumalta muutama opiskelija, jotka osasivat käyttää passiivista. Tämä tulos voi johtua siitä, että opiskelijat olivat kuulleet näitä muotoja tosielämässä, koska verbit kuten *kysyä* ja sen passiivin preesensin muoto *kysytään* ovat yleisiä. Sekä koe- että kontrolliryhmässä esiintyivät muodot *ostaan* ja *ostan* *ostaa*-verbistä kuten perusryhmän alaryhmissäkin.

Alla esittelen perus- ja hitaan ryhmän alkutestin tehtävän tuloksia. Vastaukset on jaettu neljään kategoriaan: oikein, väärin, ei vastausta ja virheelliset vastausvariantit.

Kuten alla olevasta taulukosta 4 huomaa, hitaalla ryhmällä oli enemmän oikeita vastauksia perusryhmään verrattuna. Hitaassa ryhmässä oli myös vähemmän vääriä vastauksia perusryhmäläisiin verrattuna. Molemmilla ryhmillä oli melkein saman verran vastaamatta jääneitä vastauksia. Eniten oikeita vastauksia sai *kysyä*-verbin passiivin preesensin muoto *kysytään*. Perusryhmässä oli yhteinen virheellinen vastausvariantti tästä verbistä *kysyn*. Kielenoppija käytti siis tuttua muotoa eli indikatiivin preesensin ensimmäistä persoonaa. Kumpikaan ryhmä ei osannut muodostaa *ostaa*-verbin passiivin preesensin muotoa. Alkutestissä oli kuitenkin yhteisiä vääriä vastausvariantteja tästä verbistä kuten *ostaan* ja *ostan* sekä perusryhmässä että hitaassa ryhmässä. Molempien ryhmien kontrolliryhmissä esiintyy *saada*-verbin indikatiivin preesensin ensimmäinen persoona *saan* passiivin preesensin sijaan. Tässäkin tapauksessa informantit käyttivät tuttua ja turvallista muotoa. Molempien ryhmien kontrolliryhmät käyttivät *punnin*-muotoa *punnita*-verbin

passiivin presensin sijaan. Koeryhmien vastauksista saman verbin kohdalla huomataan yhteinen väärä vastausvariantti *punnitan*.

Taulukko 4. Perus- ja hitaan ryhmän alkutestin tehtävän tulokset

VERBITYYPPI	1	1	2	3	4	5	YHTEENSÄ
VASTAUS	kysytään	ostetaan	saadaan	kävellään	vuokrataan	punnitaan	
OIKEIN PR	1	0	2	1	1	2	7
OIKEIN HR	5	0	2	1	2	3	13
VÄÄRIN PR	15	16	11	15	13	11	81
VÄÄRIN HR	5	11	10	10	8	7	51
EI VASTAUSTA PR	0	0	3	0	4	3	10
EI VASTAUSTA HR	2	1	1	1	3	3	11

5.2. Alkutestin ja lopputestin yhteisen tehtävän vertailu

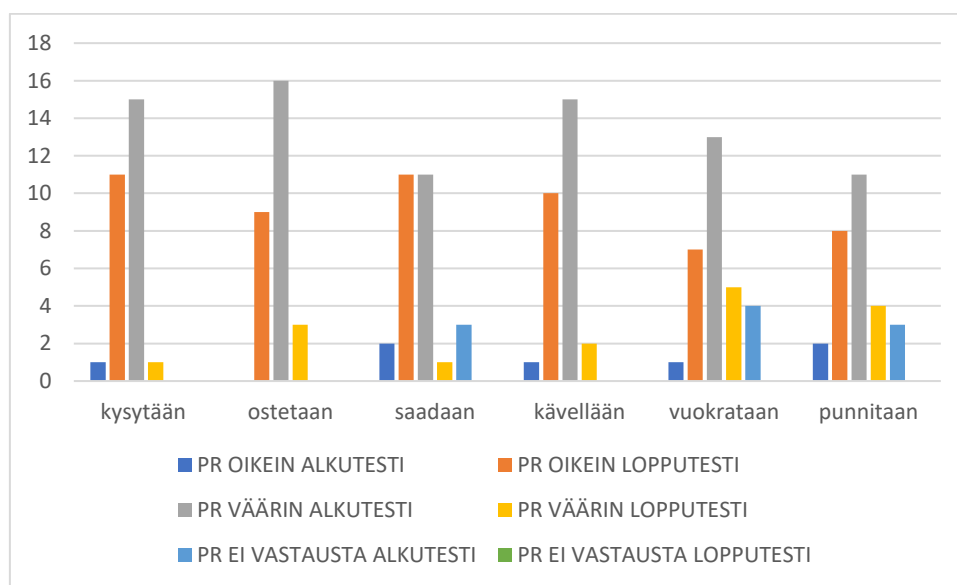
Vertaan seuraavaksi tämän alkutestin tehtävää samaan lopputestin ensimmäiseen tehtävään. Aloitan esittelemällä lopputestin ensimmäisen tehtävän tulokset perusryhmän koe- ja kontrolliryhmässä. Toisin kuin alkutestissä, sekä koe- että kontrolliryhmät suorittivat yhdessä lopputestin (ks. taulukko 5a).

Seuraavaksi pohdin perusryhmän koe- ja kontrolliryhmän lopputestin ensimmäisen tehtävän tuloksia (ks. liite 5). Lopputestiin osallistui 12 perusryhmän opiskelijaa, joista viisi oli osallistunut opettajaohjoiseen opetukseen ja kuusi opetukseen laulun avulla. Yksi opiskelija ei ollut osallistunut alkuperäiseen opetustuokioon ja alkutestiin.

Taulukko 5a. Perusryhmän koe- ja kontrolliryhmän lopputestin ensimmäisen ja yhteisen tehtävän tulokset

VERBITYYPPI	1	1	2	3	4	5	YHTEENSÄ
VASTAUS	kysytään	ostetaan	saadaan	kävellään	vuokrataan	punnitaan	
OIKEIN	11	9	11	10	7	8	56
VÄÄRIN	1	3	1	2	5	4	16
EI VASTAUSTA	0	0	0	0	0	0	0

Kaaviossa 4 vertaan alku- ja lopputestin yhteisen tehtävän vastauksia perusryhmässä.

Kaavio 4. Perusryhmän alku- ja lopputestin yhteisen tehtävän vastaukset

Alkutestin tuloksiin verrattuna perusryhmän oikeiden vastauksien määrä oli selvästi noussut ja väärin vastauksien määrä oli laskenut. Eniten oikeita vastauksia lopputestissä (11) saivat *kysyä-* ja *saada-*verbit. Lopputestissä ei ollut tyhjiä vastauksia. Näiden tulosten perusteella voidaan todeta, että opetustuokion jälkeen perusryhmän opiskelijat olivat omaksuneet huomattavissa määrin passiivin preesensin muodostamista.

Lopputestissä oli seuraavanlaisia virheellisiä vastausvariantteja:

VIRHEELLISET VASTAUSVARIANTIT	kysytään	ostataan ostettan osaan	sadaan	kävelläämme kävelaan	vuokraan	punitään punitaan puhutaan

Kysyä-verbistä esiintyy sellainen vaihtoehto kuten *kysytään*. Muoto muistuttaa passiiviin preesensia. Opiskelija ilmeisesti sovelsi *ostaa*-verbin tyyppistä muodostusta *kysyä*-verbiin, koska siinä näkyy vokaalimuutos a→e. Kyse on morfologisesta virheestä. Osaan-muoto on merkitysvirhe. Muodossa *ostettan* voi olla kyse kvantiteettivirheestä eli fonologisesta virheestä. Myös toisen verbityypin kohdalla *sadaan* on kyse kvantiteettivirheestä eli fonologisesta virheestä. Kolmannesta verbityypistä on annettu sellaisia esimerkkejä kuten *kävelläämme* ja *kävelaan*. Muodossa *kävelläämme* opiskelija on ilmeisesti yrittänyt yhdistää passiivin preesensin muodostamissääntöjä indikaatiivin preesensin monikon ensimmäisen persoonan kanssa.

Viidennestä verbityypistä on sellaisia vaihtoehtoja kuten *punitään* ja *punitaan*. Kolmantena vaihtoehtona oli verbi *puhua* ja sen passiivin preesensin muoto *puhutaan*. *Puhutaan* -muoto on hyvin yleinen ja sen takia opiskelijat varmaankin osasivat sen. Tätä muotoa oli myös käytetty paljon opetustuokiossa. Tässä tapauksessa verbien merkitykset menivät sekaisin. *Punitään* ja *punitaan* -esimerkeissä esiintyy kvantiteettivirheitä ja vokaalisointuvirhe.

Seuraavaksi esittelen hitaan ryhmän alku- ja lopputestin yhteisen tehtävän tuloksia taulukossa 5b. Lopputestiin osallistui 15 hitaan ryhmän opiskelijaa, joista kuusi oli mukana opettajajohtoisessa opetustuokiossa ja neljä osallistui opetustuokioon, jossa laulua käytettiin.

Taulukko 5b. Hitaan ryhmän koe- ja kontrolliryhmän lopputestin yhteisen tehtävän vastaukset

VERBITYYPPI	1	1	2	3	4	5	YHTEENSÄ
VASTAUS	kysytään	ostetaan	saadaan	kävellään	vuokrataan	punnitaan	
OIKEIN	8	11	13	9	5	7	53
VÄÄRIN	7	4	2	6	10	8	39
EI VASTAUSTA	0	0	0	0	0	0	0

Alkutestin tuloksiin verrattuna hitaan ryhmän oikeiden vastauksien määrä oli selvästi noussut, mutta samalla lisääntyi väärin vastauksien kokonaismäärä tyhjien vastausten poistuessa. Esimerkiksi alkutestissä oli yhteensä vain kymmenen oikeaa vastausta jokaisesta verbityypistä. Lopputestin jälkeen niitä oli 53. Eniten oikeita vastauksia (13) sai *saada*-verbi. Vääriä vastauksia oli yhteensä 39 ja alkutestissä 26. Lopputestissä ei ollutkaan tyhjiä vastauksia kuten alkutestissä (vrt. taulukkoon 2a-2b). Näiden tulosten perusteella voidaan todeta, että opetustuokion jälkeen opiskelijat olivat omaksuneet passiivin preesensin muodostamista, mutta sitä pitää vielä harjoitella lisää.

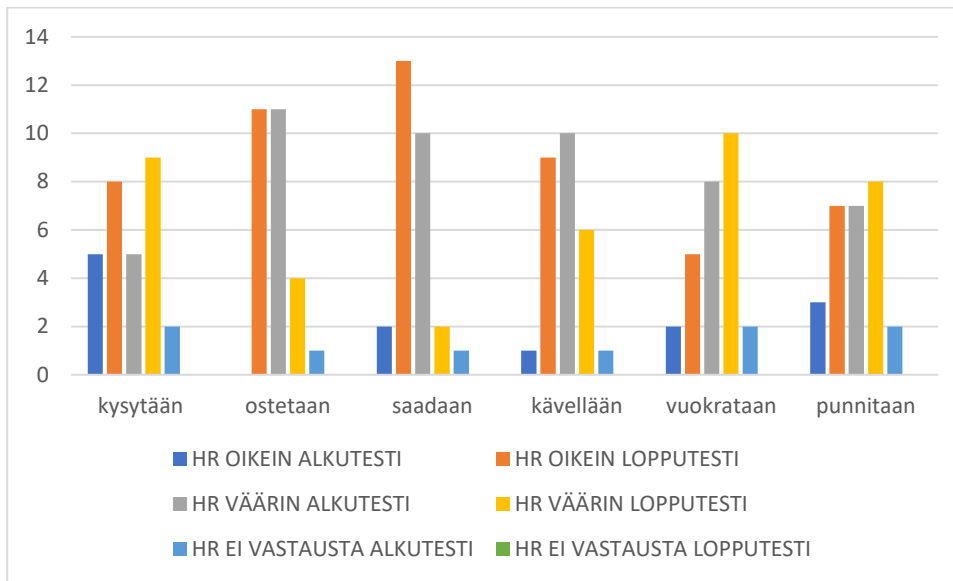
Lopputestin ensimmäisen tehtävän kohdalla oli seuraavanlaisia virheellisiä vastausvariantteja:

VIRHEEL- LISET VASTAUS- VARIANTTI	kysytän kysytää kysytan kysetaan kysyy	osttan ostaan	saadan	kävellan kävellän kavellan kävelaamme kävелеmme	vuokratan vuokraään vuokretaan vuokraan vuokraat vuokrtaan	puhutaan punnitan punnitään punnitetan punnissa punnintaan

Kuten alkutestissäkin lopputestissä esiintyi sellaisia yhteisiä vääriä vastausvariantteja kuten *ostaan* ja *kävелеmme*. Mielenkiintoinen vaihtoehto oli *kysetaan*, joka on todennäköisesti muodostunut *ostaa*-verbin mallin mukaan. Alkutestiin verrattuna, kolmannen verbityypin variantit olivat muodoltaan lähempänä passiivin preesensin muodostamista kuin kartoitustestissä: *kävellan*, *kävellän* ja *kavellan*. Näissä esimerkeissä näkyy kvantiteettivirheitä ja kahdessa niistä esiintyy myös vokaaliharmoniavirheitä *kävellan* ja *kavellan*. Neljännen verbityypin virheellisistä vastausvarianteista *vuokratan* ja *vuokretaan* ovat muodoltaan lähimpänä passiivin preesensin muodostamista. Ensimmäisessä variantissa esiintyy kvantiteettivirhe passiivin preesensin tunnuksessa. Toisessa variantissa opiskelija on mahdollisesti soveltanut *ostaa*-verbin muodostamista neljänteen verbityyppiin, koska siinä näkyy vokaalimuutos a→e kuten ensimmäisessä verbityypissä, jos ensimmäisen verbityypin vartalossa on -a. Viidennen verbityypin kohdalla huomataan sama ilmiö kuin perusryhmässä eli se, että jotkut opiskelijat kirjoittivat vastausvariantiksi *puhua*-verbin passiivin preesensin muodon *puhutaan* *punnita*-verbin passiivin preesensin sijaan. *Puhutaan*-muoto on hyvin yleinen ja luultavasti sen takia opiskelijat osasivat sen. Tätä muotoa oli myös käytetty paljon opetustuokiassa. Kuten alkutestissä esimerkkien joukossa on muoto *punnitan*. Tämän muodon lisäksi muodot *punnitään* ja *punnitetan* ovat mielenkiintoisia ja muistuttavat passiivin preesensin muotoa *punnitaan*. Ensimmäisessä esimerkissä *punnitan* on kyse kvantiteettivirheestä passiivin preesensin tunnuksessa. Toisessa esimerkissä *punnitään* esiintyy vokaaliharmoniavirhe ja *punnitetan*-muodossa on yritetty soveltaa väärän verbityypin muodostamissääntöä.

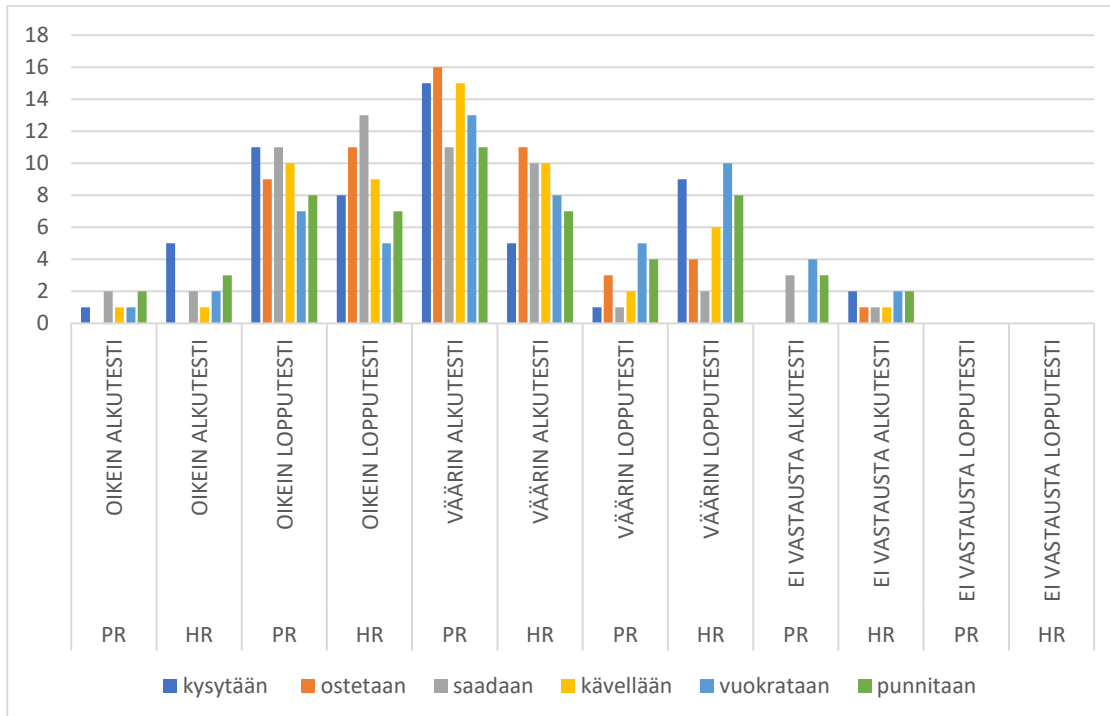

Kaavio 5 esittelee hitaan ryhmän alku- ja lopputestin yhteisen tehtävän vastauksia.

Kaavio 5. Hitaan ryhmän alku- ja lopputestin yhteisen tehtävän vastaukset

Seuraavassa kappaleessa vertaan toisiinsa perus- ja hitaan ryhmän alku- ja lopputestin yhteisen tehtävän tuloksia.

Kaavio 6. Perus- (PR) ja hitaan ryhmän (HR) alku- ja lopputestin yhteisen tehtävän tulokset

Kuten kaaviosta 6 näkyy, alkutestissä hitaalla ryhmällä oli hieman enemmän oikeita vastauksia perusryhmään verrattuna. Erityisesti *kysytään*-muodon kohdalla etu oli selvästi hitaan ryhmän puolella. *Ostetaan*-muodosta kumpikaan ryhmä ei löytänyt oikeaa vastausta. *Saadaan*- ja *kävellään*-muotojen kannalta ryhmät olivat tasapainossa eli niillä oli yhtä paljon oikeita vastauksia. *Vuokrataan*- ja *punnitaan* -muodoista hitaalla ryhmällä oli enemmän oikeita vastauksia perusryhmään verrattuna. Hitaalla ryhmällä oli siis enemmän oikeita vastauksia ylipäätään. Lopputestissä vaaka kääntyi perusryhmän puolelle. Perusryhmällä oli ylipäätään enemmän oikeita vastauksia hitaaseen ryhmään verrattuna, vaikka ero ei ollut merkityksellinen. Erityisesti *kysytään*-, *kävellään*-, *vuokrataan*- ja *punnitaan*-muodoista perusryhmällä oli enemmän oikeita vastauksia. Hitaalla ryhmällä oli enemmän oikeita vastauksia *ostetaan*- ja *saadaan*-muodoista.

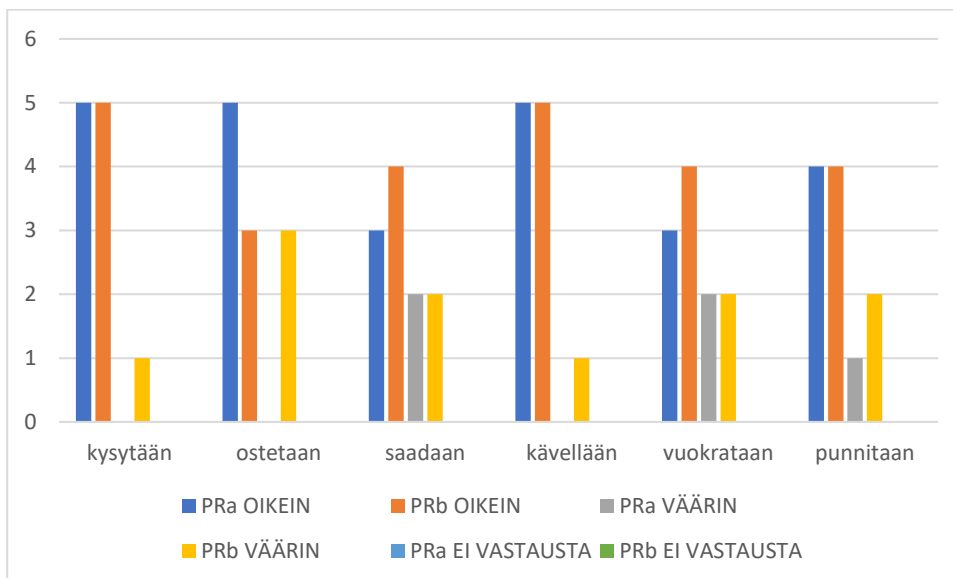
Seuraavaksi esittelen ja erittelen PRa:n ja PRb:n lopputestin ensimmäisen tehtävän tuloksia. Aloitan esittelemällä PRa:n lopputestin ensimmäisen tehtävän tuloksia (ks. taulukko 6a), sitten esittelen PRb:n saman tehtävän tuloksia taulukkomuodossa (ks. taulukko 6b). Vertaan sen jälkeen ryhmien tuloksia keskenään. Lopuksi vertaan tämän yhteisen tehtävän tuloksia alku- ja lopputestissä erikseen kontrolli- ja koeryhmässä. Laadullisesti vastaukset on jo analysoitu tämän kappaleen alussa.

Taulukko 6a. PRa:n lopputestin ensimmäisen tehtävän tulokset.

VERBITYYPPI	1	1	2	3	4	5	YHTEENSÄ
VASTAUS	kysytään	ostetaan	saadaan	kävellään	vuokrataan	punnitaan	
OIKEIN	5	5	3	5	3	4	25
VÄÄRIN	0	0	2	0	2	1	5
EI VASTAUSTA	0	0	0	0	0	0	0

Taulukko 6b. PRb:n lopputestin ensimmäisen tehtävän tulokset.

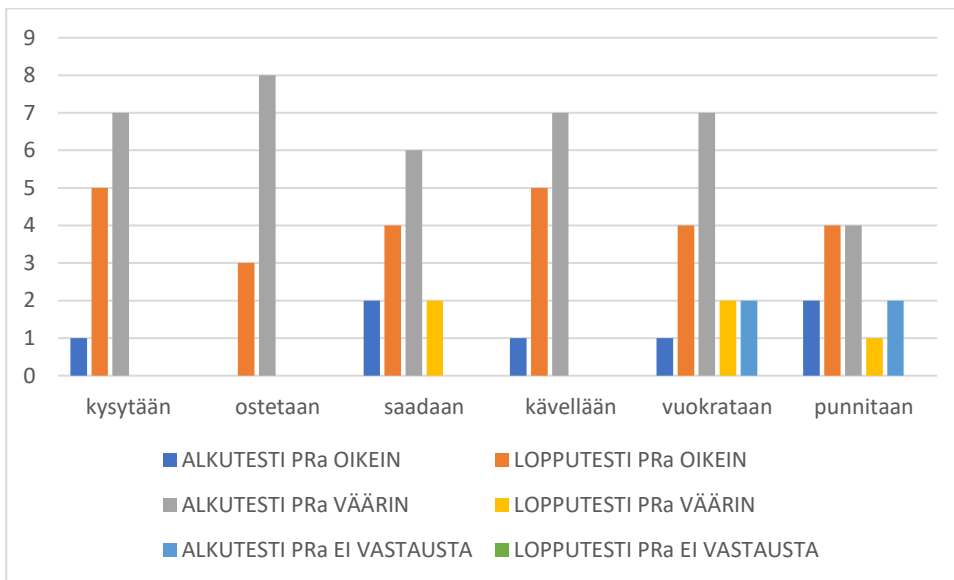
VERBITYYPPI	1	1	2	3	4	5	YHTEENSÄ
VASTAUS	kysytään	ostetaan	saadaan	kävellään	vuokrataan	punnitaan	
OIKEIN	5	3	4	5	4	4	25
VÄÄRIN	1	3	2	1	2	2	11
EI VASTAUSTA	0	0	0	0	0	0	0

Kaavio 7a. PRa:n ja PRb:n lopputestin ensimmäisen tehtävän tulokset

Kuten kaaviosta 7a huomaa, *kysytään*-, *kävellään*- ja *punnitaan* -muodoista molemmilla ryhmillä on saman verran oikeita vastauksia. PRa:lla eli kontrolliryhmällä on enemmän oikeita vastauksia *ostetaan*-muodosta, mutta PRb:llä eli koeryhmällä on enemmän oikeita vastauksia *saadaan*- ja *vuokrataan* -muodoista. Oikeiden vastausten kannalta ryhmät ovat tasapainossa, mutta koeryhmällä on enemmän vääriä vastauksia kontrolliryhmään verrattuna.

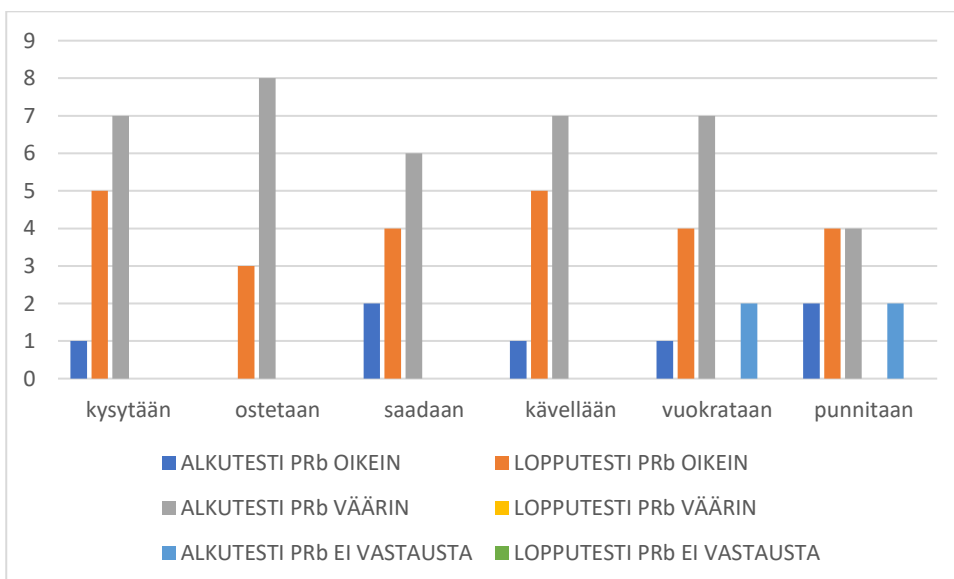
Vertaan seuraavaksi PRa:n alku- ja lopputestin yhteisen tehtävän tuloksia (ks. kaavio 7b).

Kaavio 7b. PRa:n alku- ja lopputestin yhteisen tehtävän tulokset

Kaavion 7b:n mukaan PRa:lla oli lopputestissä kaikkien muotojen kohdalla selvästi enemmän oikeita vastauksia kuin alkutestissä. *Kysytään-* ja *kävellään-*muodoilla oli eniten oikeita vastauksia. *Saadaan-*, *vuokrataan-* ja *punnitaan-*muodot saivat yhtä paljon oikeita vastauksia. Toisaalta väriiden vastausten määrä oli selvästi laskenut alkutestiin verrattuna. Perusryhmän kontrolliryhmän alku- ja lopputestin vastauksista tähän yhteisen tehtävään voidaan päätellä, että informantit olivat selkeästi kehittyneet alkutestistä ja opetustuokion jälkeen.

Seuraavaksi vertaan ja esittelen perusryhmän koeryhmän alku- ja lopputestin yhteisen tehtävän tuloksia (ks. kaavio 7c).

Kaavio 7c. PRb:n alku- ja lopputestin yhteisen tehtävän tulokset.

Myös perusryhmän koeryhmän oikeiden vastausten määrä oli huomattavasti noussut lopputestin yhteydessä. Kuten kontrolliryhmässäkin *kysytään-* ja *kävellään-*muodot saivat eniten oikeita vastauksia.

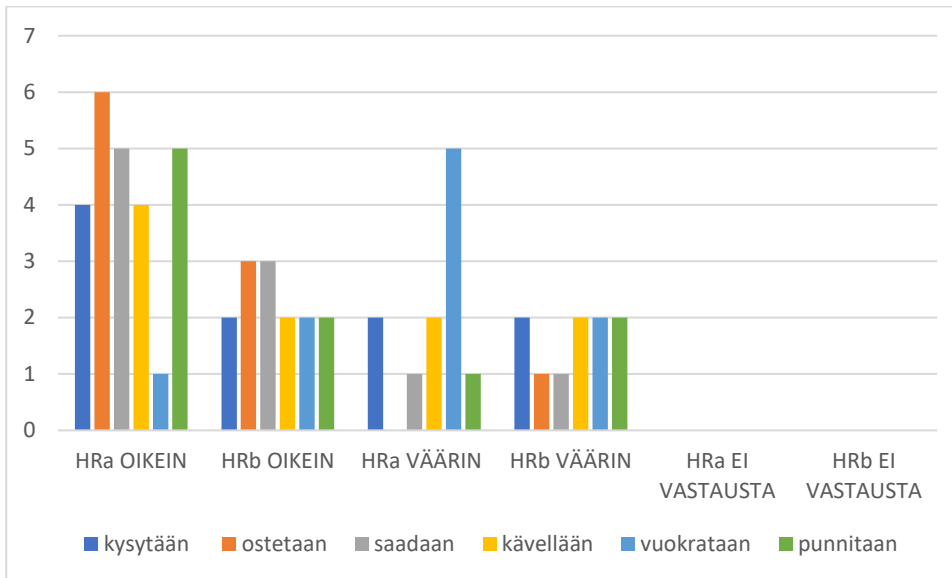
Seuraavassa kappaleessa esittelen HRa:n (ks. taulukko 6c) ja HRb:n (ks. taulukko 6d) lopputestin ensimmäisen tehtävän tuloksia erikseen.

Taulukko 6c. HRa:n lopputestin ensimmäisen tehtävän tulokset.

VERBITYYPPI	1	1	2	3	4	5	YHTEENSÄ
VASTAUS	kysytään	ostetaan	saadaan	kävellään	vuokrataan	punnitaan	
OIKEIN	4	6	5	4	1	5	25
VÄÄRIN	2	0	1	2	5	1	11
EI VASTAUSTA	0	0	0	0	0	0	0

Taulukko 6d. HRb:n lopputestin ensimmäisen tehtävän tulokset.

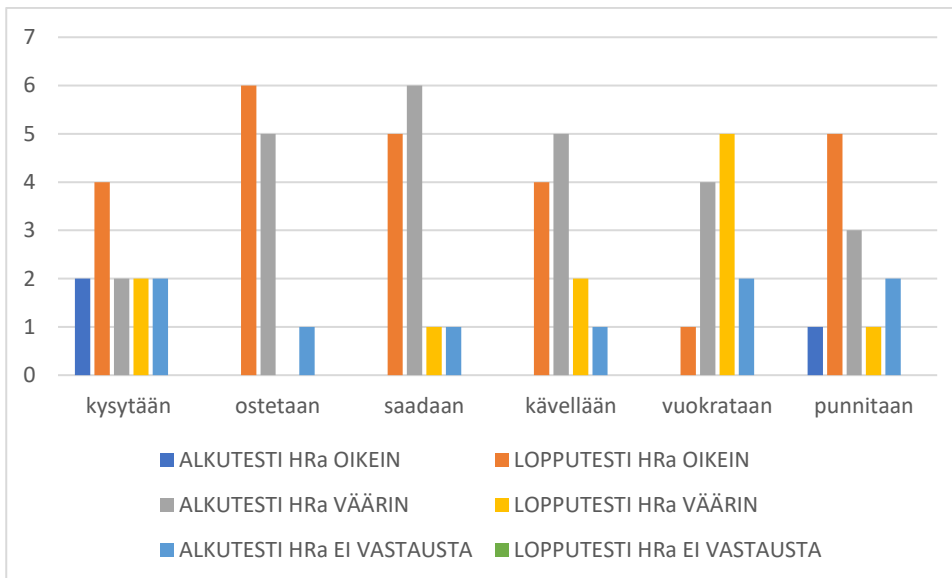
VERBITYYPPI	1	1	2	3	4	5	YHTEENSÄ
VASTAUS	kysytään	ostetaan	saadaan	kävellään	vuokrataan	punnitaan	
OIKEIN	2	3	3	2	2	2	14
VÄÄRIN	2	1	1	2	2	2	10
EI VASTAUSTA	0	0	0	0	0	0	0

Kaavio 7d. HRa:n ja HRb:n lopputestin ensimmäisen tehtävän tulokset.

Kuten kaaviosta 7d näkyy hitaan ryhmän kontrolliryhmällä oli eniten oikeita vastauksia lopputestin ensimmäisen tehtävän kohdalla. Poikkeuksena oli *vuokrataan*-muoto, mutta koeryhmän etu tässä tapauksessa ei ollut merkityksellisesti tärkeä, koska oikeiden vastausten ero oli todella pieni: HRa:lla oli yksi oikea vastaus ja HRb:lla kaksi oikeaa vastausta.

Seuraavaksi esittelen ja vertaan lyhyesti toisiinsa ensin HRa:n alku- ja lopputestin yhteisen tehtävän tuloksia. Jatkan sen jälkeen HRb:n tuloksilla (ks. kaavio 7e).

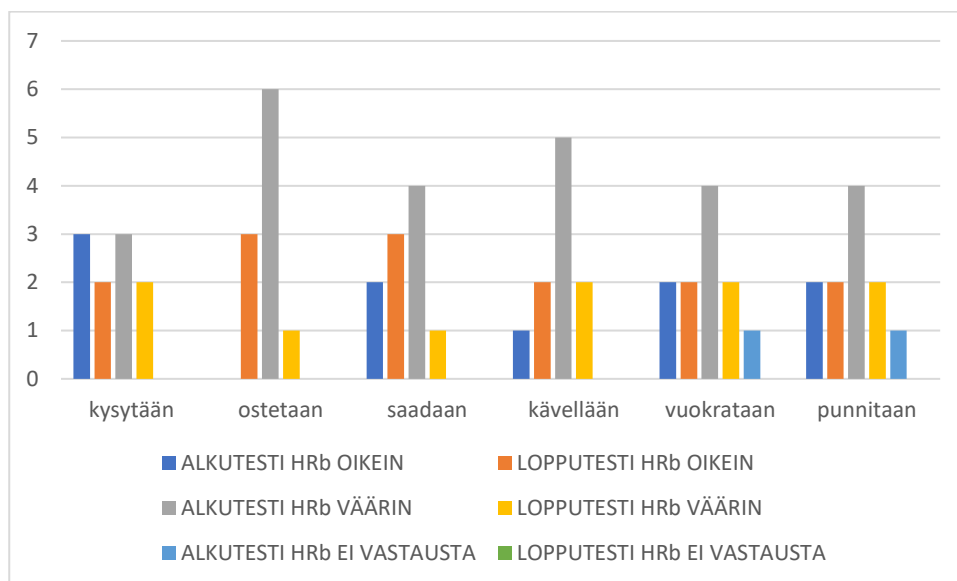

Kaavio 7e. Hitaan ryhmän kontrolliryhmän (HRa) alku- ja lopputestin yhteisen tehtävän tulokset.

Kuten kaaviosta 7e huomataan, alkutestiin verrattuna lopputestissä hitaan ryhmän kontrolliryhmällä oli selvästi enemmän oikeita vastauksia lopputestissä kaikista esimerkkiverbeistä. Eniten oikeita

vastauksia sai *ostetaan*-muoto muodostamisvaikeuksista huolimatta. Toiseksi suurimman määrän oikeita vastauksia saaneet *punnitaan*- ja *saadaan*-muodot saivat yhtä paljon oikeita vastauksia. Kysytään- ja kävellään-muodot olivat kolmannella sijalla. *Kysytään*-muodon väärin vastausten määrä oli pysynyt samana. *Vuokrataan*-muodon väärin vastausten määrä oli hieman noussut. Kaikkien muiden passiivin preesensin muotojen väärin vastausten määrä oli selvästi laskenut.

Lopuksi esittelen hitaan ryhmän koeryhmän (HRb) alku- ja lopputestin yhteisen tehtävän tuloksia (ks. kaavio 7f.).

Kaavio 7f. Hitaan ryhmän koeryhmän (HRb) alku- ja lopputestin yhteisen tehtävän tulokset.

Kuten kaaviosta näkyy, *ostetaan*-, *saadaan*- ja *kävellään* -muotojen oikeiden vastausten määrä oli noussut. *Vuokrataan*- ja *punnitaan*-muotojen oikeiden vastausten määrä oli pysynyt samana. *Kysytään*-muodon oikeiden vastausten määrä oli laskenut, mutta ero ei ollut merkitsevä.

5.3. Lopputestin toinen tehtävä

Seuraavaksi esittelen lopputestin toista tehtävää (ks. liite 5). Lopputestin toista tehtävää varten opiskelijoiden piti muodostaa lauseita siitä, mitä tehdään kesällä, muodostamalla passiivin preesensia mallin mukaan. Kaikki muut lauseen sanat olivat taivutettuina, paitsi lauseen verbi. Verbejä oli kolme: *ottaa* (aurinkoa), *uida* ja *olla*. (ks. liite 5).

Taulukon 7a:n mukaan perusryhmän vastaukset näyttivät seuraavalta:

Taulukko 7a. Perusryhmän vastaukset lopputestin toiseen tehtävään

VASTAUS	otetaan	uidaan	ollaan	Yhteensä
OIKEIN	3	11	7	21
VÄÄRIN	9	1	4	14
EI VASTAUSTA	0	0	1	1
VIRHEELLISET VASTAUSVARIANTIT	otettaan ottetaan ottaa ostetaan	uimaan	ollan olaan on	

Kuten taulukosta näkyy, eniten vaikeuksia aiheutti *ottaa*-verbi väärin vastusten perusteella. Tämä johtuu luultavasti siitä, että siinä on a→e-vokaalimuutos verbin vartalossa. Muodot kuten *otettaan* ja *ottetaan* muistuttavat muodoltaan kuitenkin paljon *ottaa*-verbin passiivin preesensia. Esimerkeissä esiintyy kvantiteettivirheitä eli fonologisia virheitä. Muodossa *ottetaan* on myös astevaihteluvirhe eli morfo-fonologinen virhe. Kielenoppija unohti, että *ottaa* -verbissä tapahtuu astevaihtelumuutos. Toisesta väärästä vastauksesta huomaa, että verbit *ostaa* ja *ottaa* menivät sekaisin. Tämä voi johtua myös siitä, että alku- ja lopputestin ensimmäisessä tehtävässä esiintyi verbi *ostaa*. Toiseen verbityyppiin kuuluva *uida*-verbin passiivin preesensin muoto *uidaan* sai eniten oikeita vastauksia. Selitys tähän voi olla se, että toisen verbityypin taivuttaminen oli kaikista verbityypeistä helpoin s2-oppijille oman kokemukseni s2-opettajana perusteella. Ainoa väärä vastaus oli verbin kolmannen infinitiivin illatiivi *uimaan*. Kolmannen infinitiivin illatiivi on suhteellisen yleinen suomalaisten puheessa. ”Olla” -verbin kohdalla väärin vastausten joukossa oli verbin indikatiivin preesensin yksikön kolmannen persoonan muoto. ”Ollan” ja ”olaan” -muodot muistuttavat eniten passiivin preesensia. Näissä muodoissa esiintyi kuitenkin kvantiteettivirheitä eli fonologisia virheitä.

Taulukko 7b esittelee hitaan ryhmän vastauksia lopputestin toiseen tehtävään.

Taulukko 7b. Hitaan ryhmän vastaukset lopputestin toiseen tehtävään

VASTAUS	otetaan	uidaan	ollaan	Yhteensä
OIKEIN	2	9	9	20
VÄÄRIN	13	6	3	22
EI VASTAUSTA	0	0	3	3
VIRHEELLISET VASTAUSVARIANTIT	otetan ottaa ottetaan ottatetaan ottaetaan	uidatan uidan uidalaan uidataan	ollan olla	

Kuten taulukossa näkyy, eniten vääriä vastauksia sai *ottaa*-verbi, kuten perusrhyhmässäkin. Selitys lienee sama eli a→e-vokaalimuutos verbin vartalossa. Toiseen verbityyppiin kuuluva *uida*-verbin passiivin preesensin muoto *uidaan* sai eniten oikeita vastauksia. Sama tilanne oli myös perusrhyhmässä. Hitaassa ryhmässä *olla*-verbi sai kuitenkin yhtä paljon oikeita vastauksia kuin *uida*-verbin tapauksessa. Perusrhyhmässä tämän verbin kohdalla oli paljon vähemmän oikeita vastauksia.

Hitaan ryhmän toisen tehtävän vastausten joukossa huomataan samanlaisia vastausvariantteja kuten *ottaa*, *ottetaan* ja *ollan* kuten perusrhyhmässäkin. Uusia vääriä vastausvariantteja olivat *otetan*, *ottatetaan* ja *ottaetaan*. *Otetan* -vastausvariantissa oli kvantiteettivirhe. Muodot *ottatetaan* ja *ottaetaan* olivat mielenkiintoisia oppijakielen vastausvariantteja. Ensinnäkin näissä vastausvarianteissa oli astevaihteluvirhe, jonka selitys on sama kuin perusrhyhmän vastauksissa. Oppija oli ilmeisesti yrittänyt muodostaa passiivin preesensia suoraan infinitiivimuodosta, mutta hän muisti kuitenkin lisätä passiivin preesensin kuuluvan päätteen ja jopa a→e-vokaalimuutoksen. Toisen verbityypin kohdalla *uidan* oli kaikista vastausvarianteista lähin passiivin preesensia. Muodossa esiintyy kvantiteettivirhe. *Uidatan* ja *uidataan* -vastausvarianteissa kielenoppija oli todennäköisesti yhdistänyt ensimmäiseen verbityyppiin kuuluvan päätteen *uida*-verbin infinitiiviin. *Olla*-verbin tapauksessa oppijat jättivät verbin joko taivuttamatta tai antoivat vastausvarianttina *ollan*, jossa huomataan kvantiteettivirhe.

5.4. Opetustuokion kaikkien ryhmien yhteinen harjoitus

Seuraavaksi esittelen kaikkien ryhmien opetustuokion yhteisen tehtävän tuloksia (ks. liitteet 3 ja 4). Aloitan perusrhyhmän tuloksilla (ks. taulukot 8a ja 8b), ja jatkan hitaan ryhmän tulosten esittelyllä (ks. taulukot 8c ja 8d). Vastaukset olen jakanut kolmeen kategoriaan: oikein, väärin ja ei vastausta. Kuten olen maininnut kolmannessa kappaleessa opetustuokion ensimmäinen ja yhteinen tehtävä kaikille ryhmille oli taulukkomuotoinen. Sen mukaan opiskelijan piti antaa esimerkki jokaisesta verbityypistä yhdestä viiteen perusmuodossa ja passiivin preesensissä. Tehtävä käsitteli siis passiivin preesensin muodostamista.

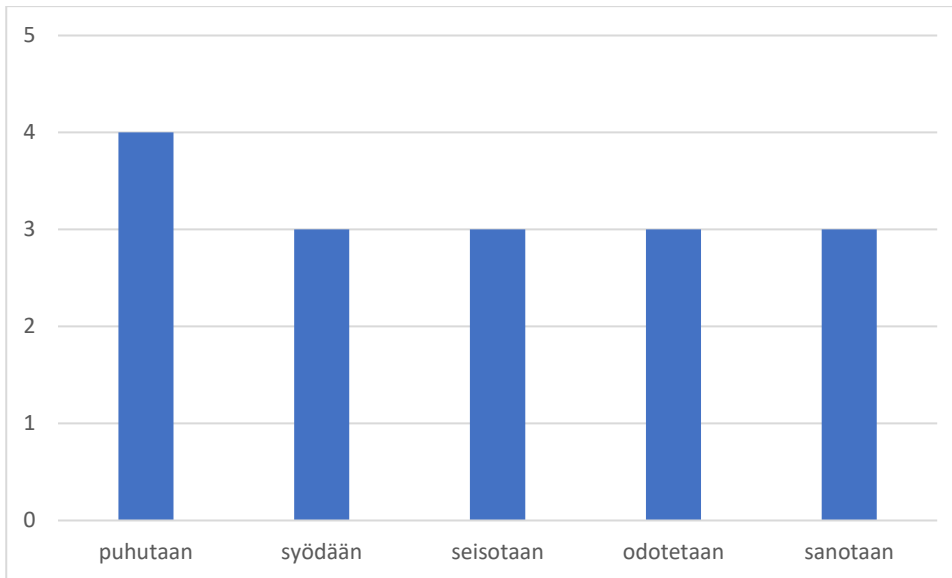
Taulukko 8a. Perusryhmän kontrolliryhmän opetustuokion yhteisen tehtävän tulokset

VERBITYYPPI	1	2	3	4	5
OIKEITA VASTAUKSIA	sanotaan puhutaan odotetaan seisotaan ostetaan maksetaan	syödään juodaan tehdään uidaan	kävellään mennään	vastataan halutaan pelätään	tarvitaan
OIKEIN	19	6	4	4	1
VÄÄRIN	3	2	0	0	1
EI VASTAUSTA	0	3	3	4	7
VIRHEELLISET VASTAUSVARIANTIT	maksataan soitaan	myytaan syötään	0	0	tarvitsaan

Kuten taulukosta 8a näkyy ensimmäisen verbityypin kohdalla, jotkut opiskelijat ymmärsivät tehtävän väärin, koska he antoivat esimerkkejä ainoastaan yhdestä verbityypistä eli ensimmäisestä verbityypistä. Kuitenkin suurin osa vastauksista oli oikein. Yleisin esimerkki oli verbi *puhua* ja sen passiivin preesens *puhutaan*. Tämä voi johtua siitä, että tätä muotoa oli käytetty paljon tunnilla. Sen lisäksi se on yleinen muoto suomalaisten puhutussa kielessä. Muut esimerkit kuten *sanotaan* ja *seisotaan* on suhteellisen helppoa muodostaa. Jotkut opiskelijat pystyivät kuitenkin soveltamaan esittämäni sääntöä myös haastavammissa ensimmäisen verbityypin verbeissä kuten *ostaa*, *maksaa* ja *odottaa*, jossa esiintyy a→e-vokaalimuutos. Jälkimmäisen verbin passiivin preesensin muodostaminen vaati myös astevaihtelun sääntöjen tuntemusta. Sellaiset passiivin preesensin muodot kuten *puhutaan*, *seisotaan*, *odotetaan* ja *sanotaan* ovat yleisiä myös opettajan puheessa luokassa. Väärien vastausten joukossa olivat *maksataan* ja *soitaan*. Ensimmäisessä vastausvariantissa kielenoppija unohti a→e-vokaalimuutoksen ensimmäisen verbityypin verbeissä. *Soittaa*-verbin passiivin preesensin muodostamiseksi pitää muistaa sekä tämä edellä mainittu sääntö että astevaihtelu. Toisen verbityypin kohdalla oli seuraavia oikeita vastauksia: *syödään*, *juodaan*, *tehdään* ja *uidaan*. Väärä vastausvariantti ”*myytaan*” muistuttaa passiiviin preesensin muotoa, mutta opiskelija unohti astevaihtelun säännöt. Vastausvariantissa *syötään* kielenoppija oli soveltanut astevaihtelun muutoksia väärin. Kolmas ja neljäs verbityyppi eivät ilmeisesti aiheuttaneet ongelmia informanteille. Viidennestä verbityypistä oli vain yksi oikea ja yksi väärä vastaus. Muut informantit

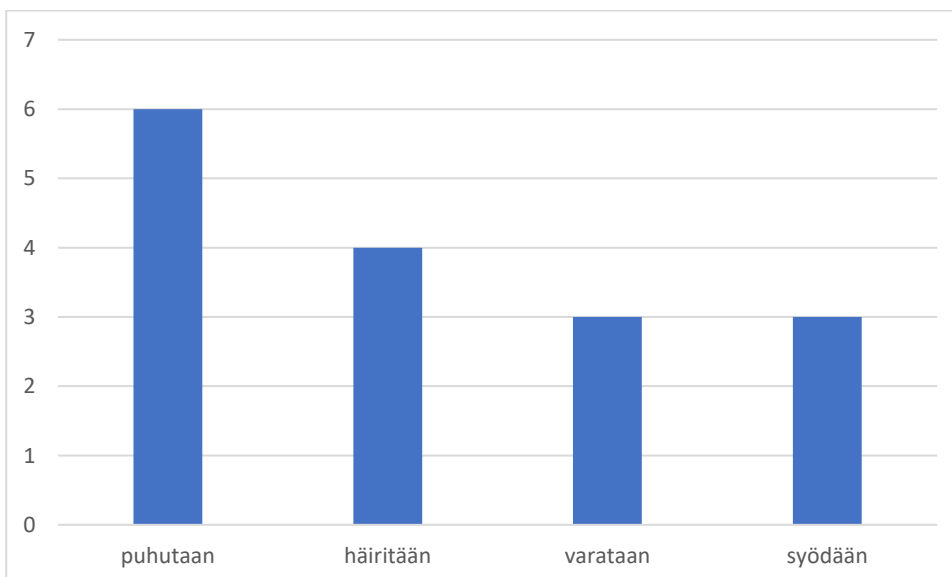
eivät vastanneet tähän. Se tarkoittanee sitä, että viides verbityyppi on vähemmän tunnettu. *Tarvita-*verbi on yleinen esimerkki s2-opettajien verbityyppien esittelyssä. Muodossa *tarvitsaan* kielenoppija unohti, että passiivin preesens muodostetaan infinitiivin vartalosta.

Kaavio 8a havainnollistaa yleisimmät oikeat vastausvariantit PRa:n opetustuokion yhteisen tehtävän tuloksissa.

Kaavio 8a. Yleisimmät oikeat vastausvariantit PRa:n opetustuokion yhteisen tehtävän tuloksissa

Seuraavaksi tarkastelen perusryhmän koeryhmän yhteisen tehtävän tuloksia (ks. taulukko 8b ja kaavio 8b).

Kaavio 8b. Yleisimmät oikeat vastausvariantit PRb:n opetustuokion yhteisen tehtävän tuloksissa

Taulukko 8b. PRb:n opetustuokion yhteisen tehtävän tulokset

VERBITYYPPI	1	2	3	4	5
OIKEITA VASTAUKSIA	puhutaan katsotaan kirjoitetaan	nähdään juodaan syödään	kävellään mennään tullaan	vastataan halutaan pelätään avataan varataan pelataan	tarvitaan häiritään
OIKEIN	7	7	3	5	5
VÄÄRIN	3	1	3	1	1
EI VASTAUSTA	0	0	0	1	0
VIRHEELLISET VASTAUSVARIANTIT	ajataan oppitaan ostaan	juodan nahdään	kontellan ajatella kunellan kävellaan mennän mukaan		tärivitään

Taulukon mukaan suosituin esimerkki oli verbi *puhua* ja sen passiivin preesens *puhutaan* kuten kontrolliryhmässäkin ja samoista syistä. Muut ensimmäiseen verbityyppiin kuuluvat oikeat esimerkit *katsotaan* ja *kirjoitetaan* ovat yleisiä verbejä puhutussa kielessä ja s2-opettajan puheessa luokassa. Väärät vastausvariantit olivat *ajataan*, *oppitaan* ja *ostaan*. *Ajataan* ja *ostaan* -esimerkeissä on sama virhe, koska kielenoppija unohti a→e-vokaalimuutoksen ensimmäisessä verbityypissä. *Oppitaan*-muodossa on astevaihteluvirhe eli morfofonologinen virhe.

Toiseen verbityyppiin kuuluvien esimerkkien joukossa olivat verbit *nähdään*, *juodaan* ja *syödään*. *Nähdään* on yleinen tervehdyssana puhutussa kielessä ja luokassa, joten sen osaaminen ei ole yllättävää. *Juodaan* ja *syödään* ovat yleisesti käytettyjä arkielämässä. Vääränä vastausvarianttina ovat *juodan* ja *nahdään*. Ensimmäisessä esimerkissä on kyse kvantiteettivirheestä eli fonologisesta virheestä. Toisessa esimerkissä on kyse vokaalisointuvirheestä eli morfo-fonologisesta virheestä.

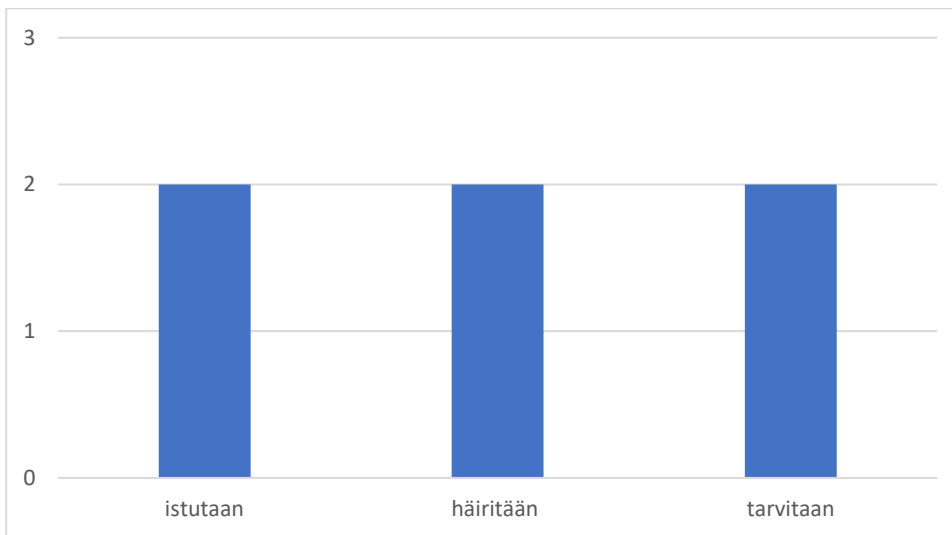
Kolmatta verbityyppiä edustavat *kävellään*, *mennään* ja *tullaan* -muodot. Nämä muodot ovat kaikki yleisiä arkikielessä ja täten tuttuja opiskelijoille. Väriin vastausten joukosta löytyy sellaisia oppijankielen variantteja kuten *kontellan*, *ajatella*, *kunellan*, *kävellaan*, *mennän* ja *mukaan*. *Kontellan* ja *kunellan* muistuttavat selvästi *kuunnella*-verbin passiivin preesensia. Ensimmäisessä esimerkissä takavokaalit a ja o menivät sekaisin. Takavokaalien a, o, ja u sekä etuvokaalien e ja i erottaminen keskenään on haasteellista s2-oppijoille (Aho 2016: 83). Kielenoppija on myös soveltanut väärin astevaihtelusääntöä kolmannessa verbityypissä. Kolmas virhe on kvantiteettivirhe passiivin preesensin tunnuksessa. Esimerkissä *kunellan* esiintyy kvantiteettivirhe verbin vartalossa

ja passiivin preesensin tunnuksessa. Esimerkissä *kävellaan* on kyse vokaalisointuvirheestä ja *mennän*-muodossa kvantiteettivirhe passiivin preesensin tunnuksessa. Muotoa *mukaan* analysoin kappaleessa 3.6, kun tarkastelen koeryhmien passiivin preesensin tunnistustehtävää Kirkan laulun tekstistä. Neljännestä verbityypistä oli pelkkä oikeita vastauksia. *Varata*-verbin passiivin preesensmuoto oli kolmanneksi suosituin esimerkki. Toiseksi yleisin esimerkki PRb:ssä oli viidenteen verbityyppiin kuuluva verbi *häiritä* ja sen passiivin preesens *häiritään*. Sen lisäksi toinen esimerkki oli muoto *tarvitaan*. Saman verbin passiivin preesensin muodosta oli annettu väärä variantti *täriveritään*, jossa huomataan vokaalisointuvirhe ja mahdollinen ortografinen virhe eli kirjoitusvirhe.

Seuraavaksi esittelen hitaan ryhmän koe- ja kontrolliryhmän vastauksia opetustuokion yhteisen tehtävän tuloksia. Aloitan esittelemällä hitaan ryhmän kontrolliryhmän vastauksia (ks. taulukko 8c ja kaavio 8c).

Taulukko 8c. HRa:n opetustuokion yhteisen tehtävän tulokset.

VERBITYYPPI	1	2	3	4	5
OIKEIN	nukutaan opitaan kysytään istutaan	syödään juodaan	pestään kävellään mennään surraan suudellaan purraan	avataan	tarvitaan häiritään
OIKEIN	6	4	6	1	3
VÄÄRIN	2	2	5	0	3
EI VASTAUSTA	1	0	0	5	2
VIRHEELLISET VASTAUSVARIANTIT	laulataan kysytää otetan	imuroidan uidään	pestaan mennetään surettan menan		hirätään häiritaan taritaan

Kaavio 8c. Yleisimmät oikeat vastausvariantit HRa:n opetustuokion yhteisen tehtävän tuloksissa

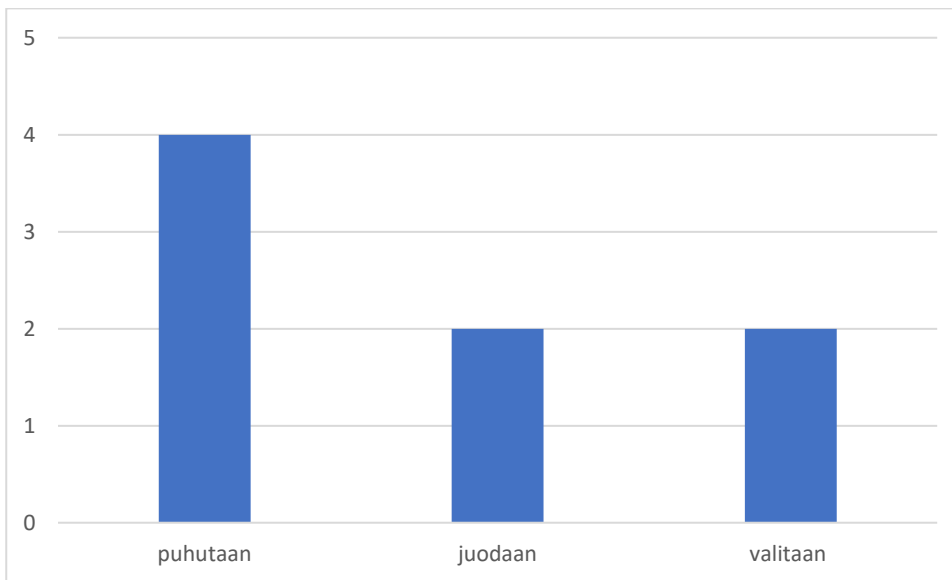
Kuten tästä kaaviosta näkyy, hitaan ryhmän kontrolliryhmässä *istua*-, *häiritä*- ja *tarvita*-verbien passiivin preesensin muodot olivat yhtä suosittuja. Ensimmäisen verbityypin kohdalla oikeiden vastausvarianttien joukossa oli myös *nukutaan*, *opitaan* ja *kysytään*. Virheellisten varianttien joukossa olivat *laulataan*, *kysytää* ja *otetan*. Ensimmäisessä virheellisessä vastausvariantissa kielenoppija unohti a→e-vokaalimuutoksen ensimmäisessä verbityypissä, jonka vartalossa on vokaali -a. *Kysytää*-muodossa voi olla kyse kirjoitusvirheestä eli ortografisesta virheestä. Muodossa *otetan* oli kvantiteettivirhe, mutta informantti muisti a→e-vokaalimuutoksen ensimmäisessä verbityypissä ja astevaihtelusäännöt. Toisen verbityypin kohdalla oli annettu samanlaisia esimerkkejä kuten muissakin ryhmissä eli *syödään* ja *juodaan*, koska ne ovat todella yleisiä sanoja arkielämässä ja arkikielessä. Väärät vastausvariantit olivat *imuroidan* ja *uidään*. Ensimmäisessä vastausvariantissa oli kyse kvantiteettivirheestä passiivin preesensin tunnuksessa, ja toisessa vastausvariantissa esiintyi vokaalisointuvirhe. Kolmannesta verbityypistä oli annettu harvinaisempia vastausvariantteja kuten *purraan* ja *surraan*. Väärien vastausten joukosta löytyi *pestaan*, *mennetään*, *surettan* ja *menan*. Vastausvariantissa *pestaan* oli vokaalisointuvirhe. Muodossa *mennetään* kielenoppija oli ilmeisesti liittänyt ensimmäisen verbityypin passiivin preesensin vartalon *mennä*-verbiin. Sen lisäksi informantti sovelsi ensimmäisen verbityypin a→e-vokaalimuutosta kolmanteen verbityyppiin. Neljäs verbityyppi aiheutti hitaan ryhmän kontrolliryhmän opiskelijoille eniten ongelmia, koska siinä oli vain yksi oikea vastausvariantti. Muut informantit jättivät tehtävän vastaamatta. Ellisin mukaan joskus oppija välttää vaikeiden muotojen käyttämistä, koska pelkää virheitä (Ellis 1994:68). Viidennen verbityypin kohdalla esiintyivät muodot *tarvitaan* ja *häiritään*. Väärinä vastausvariantteina esiintyivät *hirätään*, *häiritaan* ja *taritaan*. Muodoltaan kaikki nämä väärät vastausvariantit muistuttavat passiivin

presenssiä. Muoto *hirätään* tulee *herätä*-verbistä, joka kuuluu neljänteen verbityyppiin. Kielenoppija ei siis osannut verbityyppejä. Samassa esimerkissä esiintyi toinenkin virhe: etuvokaalit e ja i vaihtoivat paikkansa. Tämä on tyypillinen virhe s2-oppijoiden kannalta. Esimerkissä *häiritaan* informantilla esiintyi vokaalisointuvirhe. *Taritaan*-muodossa oli melko varmasti kyse kirjoitusvirheestä.

Seuraavaksi esittelen hitaan ryhmän koeryhmän vastauksia opetustuokion yhteisen tehtävän tuloksissa (ks. taulukko 8d ja kaavio 8d).

Taulukko 8d. HRb:n opetustuokion yhteisen tehtävän tulokset

VERBITYYPPI	1.	2.	3.	4.	5.
OIKEIN	tanssitaan puhutaan lauletaan odotetaan	juodaan käydään tehdään nähdään syödään	opiskellaan noustaan pestään mennään	tiskataan halutaan kuivataan avataan tavataan	tarvitaan valitaan punnitaan häiritään
VÄÄRIN	9	1	2	3	2
EI VASTAUSTA	0	0	0	0	0
VIRHEELLISET VASTAUSVARIANTIT	laulatan nauratan asutan asuttaan paistaan ostaatan ostaan odottaan	imuroidetan	pestetän tullatan	tavatetan avatan pellataan	herätän valitan

Kaavio 8d. Yleisimmät oikeat vastausvariantit HRb:n opetustuokion yhteisen tehtävän tuloksissa

Kuten kaaviosta 8d näkyy, HRb:n yleisin vastausvariantti oli *puhutaan*, koska se on hyvin yleinen muoto arkikielessä. Toiseksi suosituimman vastausvariantin *juodaan* kohdalla pätee sama selitys. Kolmanneksi suosituin vastausvaihtoehto oli viidenteen verbityyppiin kuuluva *valitaan*-muoto passiivin preesensissä.

Ensimmäisen verbityypin kohdalla oli paljon variaatiota väärin vastausvarianttien perusteella. Joukossa oli vastausvariantteja kuten *laulatan* ja *nauratan*, joissa esiintyi yhteisiä virheitä kuten a→e-vokaalimuutos ja kvantiteettivirhe. *Asua*-verbistä on kaksi passiivin preesensin väärää vastausvarianttia *asutan* ja *asuttaan*. Ensimmäisessä vastausvariantissa oli kvantiteettivirhe. En lähde spekuloidaan, mikä on geminaatan selitys toisessa esimerkissä. Esimerkki *paistaan* näyttää indikatiivin preesensiltä, johon on sovellettu mahdollisesti passiivin preesensin tunnusta. Muodoissa *ostaatan*, *ostaan* ja *odottaa* kielenoppija unohti soveltaa a-vartalaisen ensimmäisen verbityypin a→e-vokaalimuutosta, mutta yritti jotenkin yhdistää passiivin preesensin tunnuksen verbiin epäonnistuneesti. Lisäksi vastausvariantissa *odottaa* informantti ei muistanut astevaihtelun sääntöjä. Toista verbityyppiä edusti muoto *imuroidetaan*. Tässä tapauksessa informantti yritti ilmeisesti soveltaa a-vartalaisen ensimmäisen verbityypin sääntöä toiseen verbityyppiin. Sama ilmiö eli väärän passiivin tunnuksen käyttö huomataan kolmannen ja neljännen verbityypin kohdalla kuten esimerkeissä *pestetään*, *tullataan* ja *tavatetaan*. Väärässä vastausvariantissa *avataan* oli kyse kvantiteettivirheestä passiivin preesensin tunnuksessa. *Pellataan*-muodossa oli kyse kirjoitusvirheestä.

Esittelen seuraavaksi suosituimpia oikeita vastausvariantteja tähän kaikille ryhmille yhteiseen tehtävään. Esimerkkiverbit voivat olla erilaisia kuin jokaista ryhmää koskevassa analyysissä.

Kolmessa ryhmässä esiintyi ensimmäistä verbityyppiä edustava passiivin preesensin muoto *puhutaan*. Toisen verbityypin edustajat *syödään* ja *juodaan* löytyivät kaikkien ryhmien esimerkkien joukosta. *Kävellään* oli yhteinen vastausvariantti kolmelle ryhmälle. Neljännen ja viidennen verbityypin esimerkit *avataan* ja *tarvitaan* olivat tuttuja kaikille ryhmille.

5.5. Opetustuokion PRb:n ja HRb:n yhteisen harjoituksen toinen osa

Kuten olen maininnut kolmannessa kappaleessa, koeryhmien opiskelijoiden piti myös valita ensimmäisen tehtävän (ks. liite 4) taulukosta mikä tahansa verbi ja muodostaa sillä lause passiivin preesensia käyttäen.

Seuraavaksi esittelen perus- ja hitaan ryhmän koeryhmän muodostamia lauseita. Keskityn passiivin preesensin muotoihin, enkä spekuloi muissa sanaluokissa ja muodoissa esiintyvistä virheistä. Aloitan tarkastelemalla perusryhmän vastauksia tehtävään. Yhdeltä opiskelijalta puuttui esimerkkilause.

(1) *Mennän puhutaan* Suomen.

Tässä esimerkissä informantti päätti käyttää kahta passiivin preesensin muotoa *mennän* ja *puhutaan*. Ensimmäisessä esimerkissä esiintyi kvantiteettivirhe passiivin preesensin tunnuksessa. Toinen esimerkki oli muodoltaan oikein. Lause on kuitenkin vaikea ymmärtää suomalaisen natiivi-puhujan kannalta. Lause voi olla käännös englannista ”Let’s speak Finnish”.

(2) *Me ajataan* autolla sitten *kontellan* musiikkia.

Vaikka tämä toinen lause ei ollut muodoltaan hyvää suomea, sen merkitys oli kuitenkin helppoa ymmärtää. Lauseessa esiintyi kaksi passiivin preesensin muotoa *ajataan* ja *kontellan*. Muodot on selitetty kappaleessa 3.3. Informantti oli ymmärtänyt me-passiivin käyttöä arkikielessä.

(3) Aamulla *syödään* kahvia on tosi hyvää.

Vaikka on haasteellista ymmärtää tämän lauseen merkitystä, kuitenkin siinä esiintyvä passiivin preesensin muoto on oikein muodostettu. Informantti ei ilmeisesti osannut erottaa *syödä* ja *juoda* -verbien merkityksiä.

(4) Minä *tarvitaan* uuden autoa.

Tässä esimerkissä passiivin preesensin muoto oli oikein muodostettu. Merkitykseltään lause oli helppo ymmärtää, vaikka ei ollut kuitenkaan hyvää suomea. Kielenoppija oli sekoittanut me-passiivin ja preesensin.

(5) *Nähdään* huoamena.

Tässä lauseessa *nähdä*-verbin passiivin preesensin muoto oli oikein muodostettu, ja lausekin oli merkitykseltään ymmärrettävä. Informantti oli siis ymmärtänyt sekä passiivin preesensin muodostamista että sen käyttöä. *Nähdä*-verbin passiivin preesensin muoto on toki hyvin yleinen arkikielessä.

(6) Tänään *kavellaan* metsässä.

Tämä esimerkkilause oli merkitykseltään oikein ja helppo ymmärtää, joten se todistaa, että informantti ymmärsi passiivin preesensin käyttöä. *Kävellä*-verbin passiivin preesensin muodossa esiintyi vokaalisointuvirhe.

(7) Minä *matkustaan* laivalla.

Tässä esimerkkilause oli ymmärrettävä, mutta *matkustaa*-verbin passiivin muoto oli väärin muodostettu. Informantti ei osannut a-vartaloisen ensimmäisen verbityypin passiivin muodostamissääntöä.

Seuraavaksi esittelen saman tehtävän hitaan ryhmän koeryhmän muodostamia lauseita. Kahdelta opiskelijalta puuttui esimerkkilause.

(8) Huomenna *nähdään* Tukholmaan.

Tässä esimerkkilauseessa *nähdä*-verbin passiivin preesensin muoto oli oikein muodostettu, ja lausekin oli merkitykseltään ymmärrettävä. Informantti oli siis ymmärtänyt sekä passiivin preesensin muodostamista että sen käyttöä.

(9) Huomenna minä *käydään* kauppaan.

Tässä esimerkkilauseessa *käydä*-verbin passiivin preesens oli muodoltaan oikein. Lausekin oli merkitykseltään ymmärrettävä. Informantti sekoitti kuitenkin me-passiivin ja preesensin.

(10) Tänään mene *juodaan* kahvia.

Vaikka tässä lauseessa passiivin preesens oli oikein muodostettu, sen käyttö oli informantille vielä epäselvää.

(11) Huomenna *pestätän* vatet.

Vaikka passiivin preesensin muoto oli väärin muodostettu tässä lauseessa, lause on kuitenkin ymmärrettävä. Tämän lisäksi informantti on ilmeisesti ymmärtänyt me-passiivin käyttöä.

5.6. Yhteenvedo informanttien vääristä vastausvarianteista Lähdemäen jaon mukaan

Kuten olen maininnut viidennen kappaleen alussa, olen analysoinut aineistoani Lähdemäen virhetyyppien jaon mukaan. Tässä kappaleessa esittelen lyhyen yhteenvedon vääristä vastausvarianteista, jotka esiintyivät kaikkien ryhmien alkutestissä ja lopputestissä sekä opetustuokion yhteisessä tehtävässä.

Yleisimmät virhetyypit aineistossani ovat ortografiset eli kirjoitusvirheet, fonologiset kuten kvantiteettivirheet, morfo-fonologiset kuten astevaihteluvirheet ja vokaalisointuvirheet sekä morfologiset virheet kuten verbimuotovirhe ja leksikaaliset virheet eli sanavirheet. Tähän jälkimmäiseen kategoriaan kuuluu esimerkkejä kuten *puhutaan*. *Puhua*-verbin passiivin preesensin muoto on oikein muodostettu, mutta informantin piti kirjoittaa *punnita*-verbin passiivin preesensin muoto. Väärät vastausvariantit on analysoitu kappaleissa 5.1, 5.2, 5.3 ja 5.4. Muut virheet - kategoriaan kuuluu sellaisia vastausvariantteja, jotka ovat muodoltaan vääriä ja tarkoitukseltaan ymmärtämättömiä tai vaikeasti ymmärrettäviä.

Perusryhmän kontrolli- ja koeryhmän alkutestissä oli seuraavia yhteisiä vääriä vastausvariantteja: *kysytään*-muodosta *kysyaan*-vastausvariantti eli vokaalisointuvirhe ja *kysyn*-vastausvariantti eli verbimuotovirhe. *Ostetaan*-muodosta huomattiin *ostaan*- ja *ostan*-vastausvariantit eli kvantiteettivirhe ja verbimuotovirhe. *Kävellään*-muodosta oli kaksi yhteistä verbimuotovirhettä (*kävelemme* ja *kävelimme*) ja yksi kvantiteettivirhe eli *kävellemme*-muoto. Hitaan ryhmän alaryhmissä esiintyi sama yhteinen väärä muoto kuin perusryhmässäkin eli *ostaan*-muoto. Sama muoto löytyi myös hitaan ryhmän lopputestin ensimmäisestä tehtävästä. Lopputestin toisessa tehtävässä informanttien piti muodostaa mm. *ottaa*-verbin passiivin preesensin muoto. Kaikkien ryhmien vastauksista löytyi yhteiset astevaihtelun kannalta virheelliset vastausvariantit *ottaa* ja *ottetaan*. Näiden väärin vastausvarianttien perusteella voidaan todeta, että a-vartaloisten ensimmäiseen verbityyppiin kuuluvien verbien passiivin preesensin taivutus ei ollut vielä hallinnassa. Usein informantit olivat käyttäneet vastausvariantiksi tuttuja muotoja kuten *kävellä*-verbin kohdalla perusryhmän alaryhmien alkutestissä. Sama ilmiö toistui myös *ostaa*- ja *kysyä*-verbien kohdalla, joiden vastausvariantit ovat indikatiivin preesensin *kysyn* ja *ostan* perusryhmän alaryhmissä sekä *kysyy* ja *ostin* hitaan ryhmän alaryhmissä. Kielenoppijat turvautuvat siis usein sellaiseen keinoon. Oletan, että se johtuu siitä, että he pelkäävät tekevänsä virheitä (Corder 1976:

260). Ilmiö toistui saman tehtävän kohdalla lopputestissä, mutta tällä kertaa *vuokrata*-verbin kohdalla. Molemmissa ryhmissä esiintyy *vuokrata*-verbin indikatiivin preesensin ensimmäinen persoona *vuokraan*-muoto passiivin preesensin sijaan. Hitaissa alaryhmissä esiintyi indikatiivin preesensin toinen persoona *vuokraat* myös. Sekä perus- että hitaan ryhmän lopputestin ensimmäisessä tehtävässä esiintyi vastausvariantti *puhutaan*, joka ei kuulunut annettuihin tehtäviin. Informantit olivat jälleen käyttäneet tuttua ja turvallista verbiä. Mielenkiintoista on se, että passiivin preesensin muoto oli oikein muodostettu. *Puhutaan*-muodon käyttöä voi selittää sillä, että se on hyvin yleinen arkikielessä ja kielenoppijat olivat kuulleet sen suomalaisten keskusteluissa. Lopputestin toisessa tehtävässä *ottaa*-verbin kohdalla esiintyi muodot *ottaa*- ja *ottetaan* kaikissa ryhmissä.

Seuraavaksi käsittelen lyhyesti perus- ja hitaan ryhmän kontrolli- ja koeryhmien vääriä vastausvariantteja opetustuokion kaikille ryhmille yhteiseen tehtävään. Perusryhmän kontrolliryhmän vastauksista oli havaittavissa vain kolmenlaista virhetyyppiä Lähdemäen jaon mukaan seuraavasti: morfo-fonologiset virheet (*myytaan*, *syötaan*, *soitaan*), morfologiset (*maksataan*) ja muut virheet (*tarvitsaan*). Kontrolliryhmään verrattuna perusryhmän koeryhmän vastauksissa esiintyi morfo-fonologisten (*oppitaan*, *kävellaan*) ja morfologisten (*ajataan*) virheiden lisäksi myös ortografiset (*täriveritään*), fonologiset (*kunnellan*, *juodan*, *mennään*) ja muut virheet -kategoriaan kuuluvia virheitä kuten *kontellan* tai *mukaan*. Hitaan ryhmän kontrolliryhmässä esiintyi viisi virhetyyppiä Lähdemäen mukaan: ortografisia (*hirätään*), fonologisia (*imuroidan*, *otetan*), morfo-fonologisia (*pestaan*, *uidään*), morfologisia (*laulataan*) ja muita virheitä (*taritaan*, *mennetään*, *surretan*). Hitaan ryhmän koeryhmän vääristä vastausvarianteista havaittiin vain neljä kategoriaa: fonologisia (*herätän*), morfo-fonologisia (*asuttaan*), morfologisia (*laulataan*) ja muut virheet -kategoriaan kuuluvia virheitä kuten *pestetään*.

5.7. Passiivin preesensin tunnistustehtävä

Seuraavaksi esittelen perus- ja hitaan ryhmien koeryhmien tuloksia passiivin preesensin tunnistustehtävästä. Kuten kolmannessa kappaleessa olen maininnut, informanttien piti kuunnella Kirkan laulu Hengailaan. Toisella kuuntelukerralla opiskelijoilla oli laulun teksti edessään ja heidän piti alleviivata tekstissä olevat passiivin preesensin muodot. Aloitan esittelemällä ja tutkimalla perusryhmän tuloksia (ks. taulukko 9a), sitten jatkan hitaan ryhmän tuloksilla (ks. taulukko 9b).

Taulukko 9a. Perusryhmän koeryhmän tulokset passiivin preesensin tunnistustehtävästä.

TEHTÄVÄ	1	2	3	4	5
VASTAUS	ollaan	hengailtaan	soitellaan	svengailtaan	odotetaan
OIKEIN	5	6	8	6	8
EI VASTAUSTA	3	2	0	2	0
VIRHEELLISET VASTAUSVARIANTIT					
nukkumaan junaan mukaan aamuun viimeinen puoli kuus nelkytviis aika nolla kaks ja kello käy vaan junaa junilla mulla ei					

Kuten taulukosta 9a huomaa oikeiden vastausten perusteella, perusryhmän opiskelijoiden oli suhteellisen helppoa tunnistaa passiivin preesens. Kaikki opiskelijat tunnistivat *soitellaan* ja *odotetaan* muodot. Se voi johtua siitä, että ne ovat yleisiä muotoja arkikielessä. Toiseksi helpointa tunnistaa olivat muodot *hengailtaan* ja *svengailtaan*. Vain kaksi informanttia jätti osan tehtävästä vastaamatta.

Väärin vastausten joukossa on sellaisia vastausvariantteja kuten *viimeinen*, *puoli kuus*, *nelkytviis*, *nolla kaks ja kello käy*, *mulla ei* ja *junilla*. Niiden perusteella on hyvin todennäköistä, että informantit eivät täydellisesti ymmärtäneet tehtävänantoa. Kaikki opiskelijat tunnistivat kuitenkin suurimman osan passiivin preesensin muodoista. Toisaalta oli sellaisia vastausvariantteja kuin *nukkumaan*, *junaan*, *mukaan* ja *aamuun*. Muoto *nukkumaan* on *nukkua*-verbin kolmas infinitiivi. Myös muiden tehtävien yhteydessä on huomattu informanttien kolmannen infinitiivin käyttö kuten kappaleissa 5.1 ja 5.3. Tämä johtuu siitä, että kolmannen infinitiivin tunnus *-an* ja passiivin preesensin tunnus muistuttavat toisiaan. Sama selitys pätee myös nomineihin *junaan* ja *aamuun*

sekä postpositioon *mukaan*. Kyse on morfologisesta monitulkitaisuudesta eli sanamuotojen välisestä homonymiasta (Laalo 1990: 29).

Seuraavaksi tarkastelen hitaan ryhmän koeryhmän tuloksia passiivin preesensin tunnistustehtävästä.

Taulukko 9b. Hitaan ryhmän koeryhmän tulokset passiivin preesensin tunnistustehtävästä.

TEHTÄVÄ	1	2	3	4	5
VASTAUS	ollaan	hengailtaan	soitellaan	svengailtaan	odotetaan
OIKEIN	4	4	6	4	6
EI VASTAUSTA	2	2	0	2	0
VIRHEELLISET VASTAUSVARIANTIT					
mennä nukkumaan nukkumaan ei nukkumaan ei mennä nukkumaan mennyt junaan elämän junaan mulla ei asemalla mukaan					

Kuten taulukosta 9b huomaa, informantit tunnistivat hyvin passiivin preesensin muodot Kirkan laulun tekstistä. *Olla-*, *hengailta-* ja *svengailta-* -verbit aiheuttivat jonkun verran ongelmia, koska jotkut opiskelijat jättivät tehtävän vastaukset tyhjiksi. Kuten PRb:n tapauksessa kaikki informantit tunnistivat *soitellaan* ja *odotetaan* passiivin preesensin muodoiksi. Myös kuten PRb:ssä väärin vastausvarianttien joukossa oli sellaisia vastauksia kuin *nukkumaan*, *junaan* ja *mukaan*. Selitys lienee sama eli morfologinen monitulkitaisuus.

6. Lyhyt katsaus pedagogisiin opintoihin kuuluvaan lopputyöhön

Kuten olen jo maininnut kolmannessa kappaleessa, tätä samaa aineistoa olen käyttänyt myös pedagogisiin opintoihin kuuluvaan lopputyöhön. Kontrolliryhmien opetustuokion tehtäviä ei

kuitenkaan otettu huomioon siihen tutkimukseen, koska pääpaino oli laulun käytössä suomen kielen rakenteiden opettamisessa kotoutumiskoulutukseen osallistuvilla aikuisilla maahanmuuttajilla. Yksi merkittävä ero pro gradu -työhöni on se, että pedagogisiin opintoihin kuuluvassa lopputyössä yhdistin väriin vastausten kategorian vastaamatta jätettyjen vastausten kanssa. Määrällisen analyysin tulokset voivat olla siis pro gradu -työssäni erilaisia kuin pedagogisiin opintoihin kuuluvassa lopputyössä. Tässä vuonna 2016 tehdyssä tutkimuksessani opettajakeskeinen ryhmä on merkitty a-kirjaimella ja lauluryhmä b-kirjaimella. Pro gradu -tutkielmassani erittelin ryhmät seuraavasti: PRa eli perusryhmän kontrolliryhmä ja PRb eli perusryhmän koeryhmä. Hitaan ryhmän alaryhmät on merkattu HRa eli hitaan ryhmän kontrolliryhmä ja HRb hitaan ryhmän koeryhmä.

Kuten pro gradu -tutkielmassani, totesin myös pedagogisiin opintoihin kuuluvassa lopputyössä, että hitaan ryhmän kartoitustestin virheellisten vastausten mukaan passiivin preesens ei osattu juurikaan. Kuitenkin sattumalta PRb-ryhmään eli lauluryhmään oli valikoitunut muutama opiskelija, jotka osasivat käyttää passiivia. Selityksenä oli se, että opiskelijat olivat kuulleet näitä muotoja tosielämässä, koska verbit kuten *kysyä* ja sen passiivin preesensin muoto *kysytään* ovat yleisiä. Hitaaseen ryhmään kuuluvat opiskelijat, jotka aloittavat suomen opiskelun luku- ja kirjoitustaidottomille tarkoitetuissa ryhmissä, yleensä oppivat nopeammin koulun ulkopuolella kuin muodollisessa opetuksessa. Seuraavaksi tarkastelin perusryhmän koeryhmän ja kontrolliryhmän alkutestin tuloksia. Fisherin tarkan testin mukaan ryhmien välillä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja. Perusryhmän virheellisten vastausten määrä oli suurempi hitaaseen ryhmään verrattuna ja oikeiden vastausten määrä pienempi. Perusryhmän opiskelijoille passiivin preesens ei ollut entisestään tuttu kielioppiseikka.

Seuraavaksi esittelen kaikkien ryhmien yhteisen tehtävän tuloksia. Hitaan ryhmän kannalta Fisherin tarkan testin mukaan ryhmien välillä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja, mutta oikeiden vastausten perusteella voitiin päätellä, että opettajakeskeinen ryhmä suoriutui tästä tehtävästä paremmin kuin lauluryhmä. Perusryhmässä Fisherin tarkan testin mukaan ryhmien välillä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja. Oikeiden vastausten määrän perusteella voidaan silti päätellä, että tässä tapauksessa koeryhmä eli lauluryhmä oli suoriutunut tästä tehtävästä paremmin kuin opettajakeskeinen ryhmä. Perus- ja hitaan ryhmän verrattujen tulosten perusteella todettiin, että ryhmien välillä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja. Perusryhmän lauluryhmä oli kuitenkin suoriutunut parhaiten tästä tehtävästä oikeiden vastausten määrän perusteella.

Taulukko 10. Hitaan ja perusryhmän opetustuokion yhteisen tehtävän tulokset

	Opettajakeskeinen		Laulu	
	a (P)	a (H)	b (P)	b (H)
OIKEIN	21	20	25	13
VÄÄRIN	19	10	15	17
p-arvo	0.32725		0.147404	

Kuten taulukosta 10 näkyy, yhteisen tehtävän kaikkien ryhmien yleisimmät verbityyppiesimerkit olivat *puhua, juoda, nähdä, mennä, haluta* ja *tarvita*.

Taulukko 11. Yhteisen tehtävän kaikkien ryhmien yleisimmät verbityyppiesimerkit

verbityyppi 1	verbityyppi 2	verbityyppi 3	verbityyppi 4	verbityyppi 5
puhutaan	juodaan nähdään	mennään	halutaan	tarvitaan

Opiskelijoiden esimerkkilauseissa kiinnitin huomiota erityisesti oikein käytettyihin verbeihin passiivin preesensissä. Ryhmien esimerkeistä näkyi, että passiivin preesensin muoto oli muodostettu yleensä oikein, mutta sen käyttö oli vielä epäselvää. Ryhmät olivat kuitenkin sisäistäneet hyvin opetustuokion aikana esitettyjä passiivin preesensin esimerkkejä, kuten *nähdään, mennään* ja *puhutaan*. Nämä verbimuodot ovat yleisiä arkikielessäkin. Esimerkit kuten *juodaan, kävellään* tai *tarvitaan* eivät kuitenkaan olleet yhtä yleisiä opiskelijoiden esimerkeissä.

Seuraava vertailukohde oli koeryhmien eli lauluryhmien passiivin preesensin laulun tekstiin perustuvan tunnistustehtävän tulokset. Fisherin tarkan testin mukaan ryhmien välillä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja. Oikeiden vastauksien perusteella voitiin päätellä, että perusryhmän lauluryhmä suoriutui paremmin tästä tehtävästä hitaan ryhmän lauluryhmään verrattuna, vaikka ero onkin pieni. Molempien ryhmien opiskelijat valitsivat laulun tekstistä sellaisia muotoja, jotka muistuttivat passiivin preesensia -an-päätteeltään kuten *nukkumaan, junaan* ja *mukaan*.

Esittelen seuraavaksi hitaan ryhmän lopputestin tehtävien tuloksia. Aloitan ryhmien lopputestin ensimmäisen tehtävän tuloksilla. Fisherin tarkan testin mukaan ryhmien välillä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja. Hitaan ryhmän kontrolliryhmällä oli kuitenkin enemmän oikeita vastuksia kuin koeryhmällä. Jatkoin tutkimalla perusryhmän koe- ja kontrolliryhmän lopputestin ensimmäisen

tehtävän tuloksia. Fisherin tarkan testin mukaan perusryhmän alaryhmien välillä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja. Vertasin seuraavaksi hitaan ja perusryhmän tuloksia lopputestin ensimmäiseen tehtävään yhteensä. Tarkastelun jälkeen selvisi, että opettajakeskeinen perusryhmä suoriutui paremmin kuin lauluryhmä, mutta ei tilastollisesti merkitsevästi. Hitaalla ryhmällä ei todettu eroja. Kokonaisuudessa molemmat ryhmät suoriutuivat samalla tavalla. Lopputestin toisen tehtävän kannaltakaan ei löytynyt tilastollisesti merkitseviä eroja ryhmien alaryhmien kesken Fisherin tarkan testin mukaan. Lauluopetuksessa molemmat ryhmät olivat samassa tilanteessa, koska molemmat ryhmät suoriutuivat samalla tavalla.

Tutkimuksen toinen tavoite oli selvittää myös opiskelijoiden mielipiteitä laulujen käytöstä opetuksessa. Kyselyyn vastasi 13 perusryhmän opiskelijaa ja kuusi hitaan ryhmän opiskelijaa. Perusryhmä vastasi vasta seuraavalla viikolla opetustuokion jälkeen kyselyyn lopputestin yhteydessä. Ongelmallista oli se, että paikalla olivat kaikki opiskelijat, eikä vastauspaperissa ole mainittu opiskelijan nimeä. Päätin analysoida vain hitaan ryhmän koeryhmän vastauksia.

Kysely koostui kahdeksasta kysymyksestä seuraavasti (ks. liite 7). Ensimmäinen kysymys tarkasteli opiskelijoiden mielipiteitä musiikin käytöstä suomen kielen kurssilla. Kysymykseen liittyi eri vaihtoehtoja: oliko musiikin käyttö tunnilla hauskaa vai tylsää, helppoa vai vaikeaa, sopivaa aikuisille vai lapsille. Lopuksi opiskelijat kirjoittivat omia ajatuksiaan kokemuksesta. Toinen kysymys koski laulun tahdin sopivuutta tunnilla: oliko laulu liian nopea, sopiva vai liian hidas. Kolmas kysymys tarkasteli laulun sopivuutta oppitunnin aiheeseen. Seuraavalla kysymyksellä yritin saada tietoa siitä, kuuntelevatko opiskelijat suomalaista musiikkia vapaa-ajallaan. Viides kysymys liittyi edelliseen, koska siinä pyydettiin esimerkkejä musiikkityylistä tai laulajasta. Kuudennella kysymyksellä yritin saada tietoa siitä, kuinka usein opiskelijat kuuntelevat suomalaista musiikkia: joka päivä, kerran viikossa, kerran kuukaudessa tai ei koskaan. Seuraavaksi halusin tietää, onko opiskelija koskaan oppinut uusia suomen kielen sanoja tai sanontatapoja laulun tai laulajan avulla. Pyysin myös esimerkkejä niistä. Viimeisellä kysymyksellä tarkastelin, muistavatko opiskelijat vielä laulussa esiintyviä passiivin preesensin muotoja.

Ensimmäiseen kysymykseen laulun miellyttävyydestä viisi opiskelijaa vastasi, että laulu oli heidän mielestään hauska ja helppo. Yksi opiskelija ei vastannut tähän kysymykseen. Kaikkien kuuden vastaajan mielestä laulun käyttäminen Timalin tunnilla oli hyvä asia. Neljän opiskelijan mielestä laulun tahti oli sopiva. Yksi opiskelija oli kuitenkin sitä mieltä, että se oli liian hidas, toinen taas piti sitä liian nopeana. Kaikki kuusi vastaajaa olivat sitä mieltä, että laulu sopi hyvin aiheeseen. Viisi kuudesta opiskelijasta kuuntelee suomalaista musiikkia kyselyn mukaan. Kuitenkin yksi siitä viiden opiskelijan joukosta vastasi ristiriitaisesti, ettei kuuntele suomalaista, mutta ympyröi kuitenkin

vaihtoehdon ”joka päivä” seuraavan kysymyksen kohdalle. Vastaus hylättiin tässä tapauksessa. Kysymykseen, kuinka usein kuuntelet suomalaista musiikkia, kolmen opiskelijan vastaus oli ”joka päivä”. Kaksi opiskelijaa vastasi, että he kuuntelevat suomalaista musiikkia ”kerran viikossa” ja yksi vastaaja ”ei koskaan”. Viimeisiin kahteen kysymykseen sain vain kaksi myöntävää vastausta, muttei konkreettisia esimerkkejä.

Tutkimushypoteesini oli, että lauluryhmä onnistuu paremmin lopputestin tehtävistä kuin kontrolliryhmän opiskelijat. Vaikka tämä väite toteutuu monessa tutkimuksessa kuten Karan ja Akselin tutkimuksen tapauksessa (2013), oman tutkimukseni tapauksessa kuitenkin ryhmät, jotka hyödynsivät opettajakeskeistä opetusta, suoriutuivat paremmin tehtävistä kuin koeryhmä, vaikka ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä. Selitys voi olla se, että kumpikaan ryhmä ei ollut tottunut opetukseen laulun avulla. Tutkimukseni kyselyn mukaan opiskelijat kuitenkin arvostivat laulun käyttöä passiivin preesensin opetuksen yhteydessä. Kuten Kara ja Aksel (2013) ehdottavat artikkelinsa lopussa, kielenopetukseen pitää käyttää enemmän musiikkia. Tutkimuksen lopussa ehdotin, että jatkossa voisi tutkia laulujen käyttöä opetuksessa aikuisten parissa laulattamalla ja suullisten harjoitusten avulla.

7. Johtopäätökset

Johdantokappaleessa oletin, että informantit eivät opi täydellisesti passiivin muodostamista kahden viikon aikana. Alkutestin jälkeen totesin kappaleessa 5.1, että hitaalla ryhmällä oli enemmän oikeita vastauksia perusryhmään verrattuna. Hitaassa ryhmässä oli myös vähemmän vääriä vastauksia perusryhmäläisiin verrattuna. Molemmilla ryhmillä oli melkein saman verran tyhjiä vastauksia. Eniten oikeita vastauksia sai *kysyä*-verbin passiivin preesensin muoto *kysytään*. Tämä johtunee siitä, että se on hyvin yleinen muoto arkikielessä. Kumpikaan ryhmä ei osannut muodostaa *ostaa*-verbin passiivin preesensin muotoa. *Saadaan*- ja *kävellään*-muotojen kannalta ryhmät olivat tasapainossa eli niillä oli yhtä paljon oikeita vastauksia. *Vuokrataan*- ja *punnitaan*-muodoista hitaalla ryhmällä oli enemmän oikeita vastauksia perusryhmään verrattuna. Hitaalla ryhmällä oli siis enemmän oikeita vastauksia alkutestissä. Lopputestissä vaaka kääntyi perusryhmän puolelle, vaikka molempien ryhmien oikeiden vastausten määrä nousi. Perusryhmällä oli enemmän oikeita vastauksia hitaaseen ryhmään verrattuna, vaikka ero ei ollut merkityksellinen. Erityisesti *kysytään*-, *kävellään*-, *vuokrataan*- ja *punnitaan*-muodoista perusryhmällä oli enemmän oikeita vastauksia hitaaseen ryhmään verrattuna (ks. taulukko 4). Eniten oikeita vastauksia lopputestissä (11 kpl)

saivat *kysyä*- ja *saada*-verbit. Hitaassa ryhmässä eniten oikeita vastauksia sai *saada*-verbi. Näiden tulosten perusteella voidaan todeta, että opetustuokion jälkeen opiskelijat olivat omaksuneet passiivin preesensin muodostamista, mutta sitä piti vielä harjoitella lisää. Nämä tulokset vastaavat myös toiseen tutkimuskysymykseeni, jonka mukaan joidenkin verbityyppien passiivin preesensin muodostamista opitaan helpommin kuin toisten verbien. Verbit *kysyä* ja *saada*, jotka kuuluvat ensimmäiseen ja toiseen verbityyppiin, saivat eniten oikeita vastauksia lopputestissä.

Johdannossa oletin, että koeryhmät, joissa käytettäisiin autenttista opetusmateriaalia, oppisivat paremmin passiivin muodostamista kontrolliryhmiin verrattuna. Vastatakseni kolmanteen tutkimuskysymykseeni olen verrannut perus- ja hitaan ryhmän koe- ja kontrolliryhmien alku- ja lopputestin yhteisen tehtävän tuloksia. Kappaleessa 5.1 olen todennut, että kartoitustestissä PRb:llä oli joitakin oikeita vastauksia PRa:an verrattuna. Koeryhmällä oli myös vähemmän vääriä vastauksia kuin kontrolliryhmällä. Kontrolliryhmän opiskelijat jättivät enemmän tehtäviä vastaamatta kuin koeryhmä. Kumpikaan alaryhmä ei osannut *ostaa*-verbin passiivin preesensin muotoa *ostetaan*. Sama tilanne toistui hitaan ryhmän kontrolli- ja koeryhmän kohdalla. Näiden tulosten perusteella totesin, että ryhmät osasivat jonkin verran passiivin preesensia, mutta ei sellaisia monimutkaisempia muotoja kuten *ostaa*-verbin tapauksessa. Koeryhmiin oli valikoitunut sattumalta muutama opiskelija, jotka osasivat passiivin preesensia. Selityksenä voi olla umpimähkäinen arvaaminen, joka on tyypillinen kielenoppijalle presystemaattisessa vaiheessa (Corder 1976: 275). Jotkin muodot kuten *kysytään* ovat toisaalta hyvin yleisiä arkikielessä. Voi olla, että opiskelijat olivat kuulleet näitä muotoja ja ne olivat jääneet mieleen. Kuten olen todennut myös kuudennessa kappaleessa, pedagogisiin opintoihin kuuluvassa lopputyöni lyhyessä esitellyssä, erityisesti hitaan ryhmän opiskelijat, joilla on luku- ja kirjoitustaidottomien taustaa Suomesta, oppivat yleensä nopeammin koulun ulkopuolella kuin muodollisessa koulutilanteessa. Hitaalla ryhmällä oli myös kaiken kaikkiaan enemmän oikeita vastauksia alkutestissä perusryhmään verrattuna.

Lopputestissä käytin samaa tehtävää kuin alkutestissä saadakseni selvää, olivatko aikuisopiskelijat omaksuneet passiivin preesensin vai eivät. Kuten olen todennut kappaleessa 5.2, perusryhmän molemmat alaryhmät olivat tasapainossa oikeiden vastausten kannalta. Oikeiden vastausten joukosta löytyi myös haastavampi muoto *ostetaan*. HRb:llä oli lopputestissä enemmän oikeita vastauksia HRa:an verrattuna. Tämä on yllättävä tulos, koska tutkimusten mukaan opettajajohtoinen opetus on tehokkaampaa opiskelun alkuvaiheessa, koska oppijan osaaminen ei ole vielä kehittynyt (Lehtinen 2016: 247-248). Kuten perusryhmänkin hitaan ryhmän vastauksien joukossa on *ostetaan*-muoto. Lopputestissä perusryhmällä oli enemmän oikeita vastauksia hitaaseen ryhmään verrattuna, mutta ero ei ollut merkityksellinen. Alaryhmien kannalta tilanne oli tasoittunut lopputestissä, vaikka

alkutestissä koeryhmissä olikin enemmän oikeita vastauksia kontrolliryhmiin verrattuna perus- ja hitaassa ryhmässä.

Pro gradu -tutkielmassani esiintyy eniten fonologisia virheitä kuten kvantiteettivirheet (*kävellemme, käveleme, ostaan*) ja morfo-fonologisia virheitä kuten vokaalisointuvirheet (*kysytaan*). Kvantiteetti on yksi suomen kielen erikoispiirteitä. Kvantiteetilla tarkoitetaan vokaalien tai konsonanttien pituutta. Myös vokaalisointu kuuluu suomen kielen erikoisuuksiin. (Laury 2008: 261; Alisaari 2009: 9). Vokaalisoinnun sääntö on se, että vokaalit ”mukautuvat saman sanan sisällä jonkin piirteen mukaan samanlaisiksi.” Samassa sanassa voi olla joko etuvokaaleja (ä, ö, y) tai takavokaaleja (a, o, u). Vokaalit i ja e katsotaan vokaalisoinnun kannalta neutraaleiksi. (Laury 2008: 261).

Tutkielmassani esiintyy myös tyypillisiä välikielen virheitä kuten säännön yleistäminen. Esimerkki pro gradu -tutkielmastani on muoto *imuroidetan*. Tässä tapauksessa informantti yritti ilmeisesti soveltaa a-vartalaisen ensimmäisen verbityypin sääntöä toiseen verbityyppiin. Samalla kielenoppija teki kvantiteettivirheen. Informanttini ovat joskus jättäneet verbit taivuttamatta (ks. liite 8), mikä on tyypillistä oppimisen alkuvaiheessa (Latomaa 1993: 23).

Nyt kokeneemman s2-opettajan näkökulmasta voin todeta, että alkutestin, opetustuokion ja lopputestin tehtäväni vaikuttavat liian haastavilta ja yksipuolisilta. Olisin voinut käyttää myös oikein-väärin-tyyppisiä tehtäviä tai monivalintatehtäviä.

Pro gradu -tutkielmani tuo uutta tietoa s2-oppijan välikielen rikkaudesta. Tutkimusta voi hyödyntää kielioppiseikkojen opettamisen suunnittelussa. Mahdollinen tuleva tutkimusaihe voi olla esimerkiksi passiivin preesensin ja passiivin imperfektin omaksumisen vertailua.

Lähteet

- Aalto, Eija – Mustonen, Sanna – Tukia, Kaisa 2009: Funktionaalisuus toisen kielen opetuksen lähtökohtana. – *Virittäjä* 3, s. 402-423.
- Aho, Eija – Toivola, Minna – Karlsson, Fred – Lennes, Mietta 2016: Aikuisten maahanmuuttajien suomen ääntämisestä. – *Puhe ja kieli* 36:2, s. 77-96.
- Alhainen, Anne – Juntunen, Emilia – Kela, Viivi – Paul, Heidi 2018: Kielen oppiminen ja omaksuminen S2-oppilaan opetuksen näkökulmasta. [Blogikirjoitus.] Tampereen yliopisto. [Viitattu 2.1.2020.] Saatavissa: <https://blogs.uta.fi/sandberg/2018/03/02/kielen-oppiminen-ja-omaksuminen-s2-oppilaan-opetuksen-nakokulmasta/>.
- Alho, Irja – Korhonen Riitta 2014: Ei kielioppia kieliopin vuoksi – kuusi toivetta. – Kieliverkosto. [Verkkolehti.] [Viitattu 2.1.2020.] Saatavissa: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-toukokuu-2014/ei-kielioppia-kieliopin-vuoksi-kuusi-toivetta>.
- Alisaari, Jenni 2016: Songs and poems in the second language classroom. The hidden potential of singing for developing writing fluency – *Turun yliopiston julkaisuja*, sarja B, osa 426.
- Alisaari, Jenni 2009: *Äänten pituuden hallinta 3.-6. -luokkalaisten suomi toisena kielenä -oppilaiden kirjoituksissa*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto.
- Berman, Ruth A. 1986: The Acquisition of Hebrew. *The Crosslinguistic Study of Language Acquisition: Theoretical Issues*. Toim. Dan Isaac Slobin. Lawrence Erlbaum Associates, New Jersey.
- Corder, Stephen Pit 1976: *Miten kielitiedettä sovelletaan*. – Suomentanut Maria Vilkuna. SKS, Pieksämäki.
- Cummins, Jim 2006: Identity texts: The Imaginative Construction of Self through Multiliteracies Pedagogy. *Imagining multilingual schools: Languages in Education and Globalization*, s. 55-57. Toim. Ofelia García, Tove Skutnabb-Kangas and María E. Torres-Guzmán. Multilingual Matters Ltd, Clevedon.
- Ellis, Rod 1994: *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford University Press, Oxford.
- Iso suomen kielioppi. [Verkkodokumentti.] [Viitattu 15.6.2019.] Saatavissa: <http://122.5.51.241:8083/gate/big5/scripta.kotus.fi/visk/sisallys.php?p=110>.
- Järvinen, Heini-Merja 2016: Katsaus kielenoppimisen teorioihin. – *Kuinka kieltä opitaan*, s. 68-88.
- 2016: Kielen opettamisen menetelmiä. *Kuinka kieltä opitaan*, s. 89-113.
- Kara, Ezgi Zehra – Aksel Semerci Aynur 2013: The effectiveness of music on grammar teaching on the motivation and success of the students at preparatory school at Uludag University – *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 106, s. 2739–2745.
- Kirka 1984: Hengailaan. [Viitattu 20.1.2015] Saatavissa: https://www.youtube.com/watch?v=5G_vnjEL9R4.
- Koivisto, Elina 1990: Oppimiskynnykset ulkomaalaisten suomen kielen opiskelussa. – *Vieraan kielen ymmärtäminen ja tuottaminen – AFinLa*, s. 27-33. Toim. Jorma Tommola, Turku.
- Koppinen, Marja-Leena – Lyytinen, Paula – Rasku-Puttonen, Helena 1989: *Lapsen kieli ja vuorovaikutustaidot*. Kirjayhtymä Oy, Helsinki.
- Krashen, Stephen 1981. *Second Language Acquisition and Second Language Learning*. University of Southern California. [Viitattu 1.12.2019.] Saatavissa: http://www.sdkrashen.com/content/books/sl_acquisition_and_learning.pdf.
- Laalo, Klaus 1990: *Säikeistä patoihin. Suomen kielen monitulkintaiset sananmuodot*. SKS, Helsinki.
- Latomaa, Sirkku 1993: Mitä hyötyä on oppijoiden kielitaustan tuntemisesta? – *Kohdekielenä suomi. Näkökulmia opetukseen*, s. 9-32. Toim. Eija Aalto ja Minna Suni. Korkeakoulujen kielikeskus selosteita 1. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä.

- Laury, Ritva 2008: Suomi maailmankartalle. – *Kieltä kohti*, s. 259-267. Toim. Tiina Onikki-Rantajääskö ja Mari Siironen, Keuruu.
- Lehtinen, Erno — Vauras, Marja — Lerkkanen, Marja-Kristiina 2016: *Kasvatuspsykologia*. Kolmas, uudistettu painos. Bookwell Oy, Juva.
- Linjamaa, Katri 2019: *Lauluhetkiä aikuisten maahanmuuttajien S2-opetuksessa*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Lähdemäki, Eeva 1995: *Mikä meni pieleen? Ruotsinkielisten virheet suomen ainekirjoituksissa*. Fennistica 11. Finska institutionen, Åbo Akademi. Åbo.
- Martin, Maisa 1993: Matkailijana morfologiassa. – *Kohdekielenä suomi. Näkökulmia opetukseen*, s. 51-70. Toim. Eija Aalto ja Minna Suni. Korkeakoulujen kielikeskus selosteita 1. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä.
- Metsämuuronen, Jari 2005: *Kokeellisen tutkimuksen perusteet ihmistieteissä*. Seitsemäs, uudistettu painos. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.
- Murphey, Tim. 1991: Song and music in language learning. An analysis of pop song lyrics and the use of song and music in teaching English to speakers of other languages. *European University Studies* 22 (11). Bern.
- Nissilä, Leena — Martin, Maisa — Vaarala, Heidi — Kuukka, Ilona 2006: *Saako olla suomea? – Opas suomi toisena kielenä -opetukseen*. Saarijärvi.
- Opetushallitus 2012: *Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet*. [Viitattu 1.6.2015.]. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/aikuisten-maahanmuuttajien-kotoutumiskoulutus>.
- Osman, Alice H. 1965. *A Program of Songs as One Mode for Learning EFL*. Professional Diploma Report. Teachers College Columbia University, New York.
- Pasanen, Ulla-Maija 1992: *Roolileikkejä kielellä. Kieliä draaman ja musiikin keinoin*. WSOY, Juva.
- Pennanen, Sari 2005: *Suomi toisena kielenä -opiskelijoiden imperfektin oppimisprosessi*. Pro gradu -työ. Turun yliopisto.
- Pietilä, Päivi — Lintunen, Pekka 2014: Kielen oppiminen ja opettaminen – *Kuinka kieltä opitaan*, s. 11-25. Toim. Päivi Pietilä ja Pekka Lintunen Gaudeamus Oy, Tallinna.
- Pyykkö, Riitta 2014: Kulttuuri kielenopetuksessa – *Kuinka kieltä opitaan*, s. 188-203. Toim. Päivi Pietilä ja Pekka Lintunen. Gaudeamus Oy, Tallinna.
- Sajavaara, Kari 1999: Toisen kielen oppiminen – *Kielenoppimisen kysymyksiä*, s.73-102. Toim. Kari Sajavaara ja Arja Piirainen-Marsh. Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Jyväskylän yliopisto.
- Salmela, Rosa 2011: *Funktionaalisuus ja formaalisuus suomi toisena kielenä -opetuksessa: opettajien ja opiskelijoiden haastattelukyselyn ja opiskelijoiden testitehtävän analyysi*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto.
- Selinker, Larry 1974: Interlanguage. – *Error analysis. Perspectives On Second Language Acquisition*, s. 31. Toim. Jack C. Richards. Longman, London.
- Seilonen, Marja 2013: *Epäsuora henkilöön viittaaminen oppijansuomessa*. Jyväskylän yliopisto.
- Sundman, Marketta 2016: Kuinka kielioppia opitaan ja opetetaan – *Kuinka kieltä opitaan*, s. 114-137. Toim. Päivi Pietilä ja Pekka Lintunen Gaudeamus Oy, Tallinna.
- Tuikka, Inkeri 2016: *Laululyriikat s2-oppimateriaalina*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto.
- Tuikka, Inkeri 2013: *Musiikki apuna suomi toisena kielenä -opetuksessa*. Opinnäytetyö. Oulun seudun ammattikorkeakoulu.
- Vaarala, Heidi — Reiman, Niina — Jalkanen, Juha — Nissilä, Leena 2016: *Tilanne päällä! Näkökulmia S2-opetukseen*. Opetushallitus. Next Print Oy, Helsinki.

White, Leila 2008. *Suomen kielioppi ulkomaalaisille*. Seitsemäs., uudistettu painos. Finn Lectura, Helsinki.

Tilastokeskus 2017. Arabia nousi kolmanneksi suurimmaksi vieraskieliseksi ryhmäksi [Verkkodokumentti.] [Viitattu 15.12.2019.] Saatavissa: http://tilastokeskus.fi/til/vaerak/2016/vaerak_2016_2017-03-29_tie_001_fi.html.

Kiitokset

Haluan kiittää professori Kirsti Siitosta ja apulaisprofessori Ilmari Ivaskaa pro gradu -työni ohjaamisesta. Lisäksi kiitän yliopisto-opettaja KT Jenni Alisaarta neuvoista pro gradu -tutkielmani alkuvaiheessa.

Kiitän ihanan kärsivällistä ja ymmärtäväistä miestäni MMT Anssi Vuorista, äitiäni ja kissaani tuesta pro gradu -työni kirjoittamisen aikana.

Kartoitustehtävä

Yritä käyttää passiivin preesenssiä, joka on esimerkiksi *maksaa*-sanasta *maksetaan* ja *tavata*-sanasta *tavataan*.

1. _____ opettajalta vastaus. (kysyä)
2. Tänään _____ kaupasta omenoita, porkkanoita ja perunoita. (ostaa)
3. Huomenna _____ testin tulokset. (saada)
4. Me _____ puistossa joka päivä. (kävellä)
5. _____ (vuokrata) auto.
6. Kaupassa _____ vihanneksia ja hedelmiä. (punnita)

Passiivin positiivinen preesens
Verbityyppi 1
Yksikön 1. persoonan vartalo + -taan/ -tään
Puhua   puhu/n   → puhu-taan
sanoa   sano/n   → sano-taan
HUOM!
vartalon -a, -ä   → -e
maksaa   maksa/n   → makse-taan
ostaa   osta/n   → oste-taan
Verbityyppi 2, 3, 4, 5
Infinitiivi + - an/än
juoda   → juoda-an
kävellä   → kävellä-än
panna   → panna-an
juosta   → juosta-an
surra   → surra-an
palata   → palata-an
punnita   → punnita-an

Tehtävä 1

- a) Anna oma esimerkki jokaisesta verbityypistä (verbin perusmuoto ja passiivin preesensin positiivinen muoto).

Verbityyppi	Verbin perusmuoto	Verbin passiivin preesensin myönteinen (= positiivinen) muoto
1		
2		
3		
4		
5		

Tehtävä 2

Tee oma passiivilause kuvan avulla. Esim. Huomenna mennään kahville ystävän kanssa.

1. tanssia

2. tehdä ruokaa

3. mennä naimisiin

4. pelata jalkapalloa

5. valita

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Tehtävä 3

Vastaa kysymykseen, mitä kesällä tehdään? Sanat ovat sekaisin. Pane ne oikeaan järjestykseen.

Esim. kesällä – grillata – makkaraa

Kesällä grillataan makkaraa.

1. ottaa aurinkoa – kesällä – meren rannalla Ruissalossa
2. uida – meressä – kesällä
3. juhannuksena – olla – kesämökillä
4. jalkapalloa – pelata – ulkona - kesällä
5. tarvita – aurinkolaseja - kesällä

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Tehtävä 4

Kirjoita viisi lausetta sinun ja perheesi viikonlopun ohjelmasta.

Esim. Lauantaina herätään klo 8.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Lyhyt kysely

1. Tiesitkö jo ennen tätä tuntia, mikä on passiivin positiivinen preesens?

Kyllä

En

2. Miten hyvin olet oppinut passiivin positiivista preesensistä tänään?

En ollenkaan

Vähän

Hyvin

3. Tämä tunti oli mielestäsi

tylsä

hauska

Tehtävä 1 Kuuntele laulu ja alleviivaa tekstissä passiivissa olevat sanat

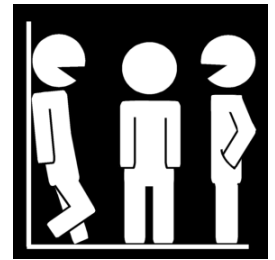
Hengaillaan

Kakskytkaks ja nelkytviis
On juna mennyt viimeinen mut siitä viis
Raide kaks jo puoli kuus
On aamulla taas lähdössä uus

Kirka

Tää yö nyt ollaan vaan ja hengailaan
Ei mennä nukkumaan
Asemalla soitellaan ja svengaillaan
Kun juna odotetaan

hengaila = oleilla ~ olla

Se viimeinen juna mun laukun vei
Junilla on kiire, mulla ei
Elämän junaan
Aina mennä mukaan saa

Nolla kaks jo kello käy
Me asemalla kahden vain ei muita näy
Tunnin kaks on soinut blues
Ja aamuun aikaa on ikuisuus

svengailla = soittaa

Tää yö nyt ollaan vaan ja hengailaan
Ei mennä nukkumaan
Asemalla soitellaan ja svengaillaan
Kun juna odotetaan

Tehtävä 2

- a) Anna oma esimerkki jokaisesta verbityypistä (verbin perusmuoto ja passiivin preesensin positiivinen muoto).

Verbityyppi	Verbin perusmuoto	Verbin passiivin preesensin myönteinen (= positiivinen) muoto
1		
2		
3		
4		
5		

- b) Osaatko jo kirjoittaa oman esimerkkilauseen passiivin preesensissä? Valitse yksi verbi omalta listalta ja tee lause sen avulla.

Tehtävä 3

Mieti ja keskustele parin kanssa sinun ja perheesi viikonlopun ohjelmasta. Kirjoita lyhyt dialogi paperille.

Passiivin positiivisen preesensin muodostus

Nimi _____

Tehtävä 1

Muistatko vielä passiivin preesensia?

1. _____ opettajalta vastaus. (kysyä)
2. Tänään _____ kaupasta omenoita, porkkanoita ja perunoita.
(ostaa)
3. Huomenna _____ testin tulokset. (saada)
4. Me _____ puistossa joka päivä. (kävellä)
5. _____ (vuokrata) auto.
6. Kaupassa _____ vihanneksia ja hedelmiä. (punnita)

Tehtävä 2

Vastaa kysymykseen, mitä kesällä tehdään? Sanat ovat sekaisin. Pane ne oikeaan järjestykseen.

Esim. kesällä – grillata – makkaraa

Kesällä grillataan makkaraa.

1. ottaa aurinkoa – kesällä – meren rannalla Ruissalossa
2. uida – meressä – kesällä
3. juhannuksena – olla – kesämökillä

Opiskelijan taustatiedot

1. Ikä _____
2. Sukupuoli   nainen   mies
3. Koulutus
_____
4. Mistä olet kotoisin?
_____
5. Äidinkieli
_____
6. Mitä muita kieliä puhut?
_____
7. Kuinka kauan olet asunut Suomessa? _____
8. Kuinka kauan olet opiskellut suomen kieltä? _____ vuotta
_____ kuukautta
9. Kuinka usein käytät suomea suomen kielen kurssin ulkopuolella?
a) päivittäin   b) viikoittain   c) kuukausittain
10. Jos edelliseen kysymykseen vastasit *kyllä*, missä tilanteissa puhut suomea kurssin ulkopuolella?
a) kotona, esim. (suomalaisen) puolisoasi kanssa   b. kaupassa,
kirjastossa tai pankissa   c) kadulla   d) suomalaisten ja/tai
ulkomaalaisten ystäviesi kanssa

Antamiani tietoja saa käyttää nimettömänä tutkimustarkoituksiin.

Allekirjoitus:

_____

Kysely laulujen käytöstä opetuksessa suomen kielen opiskelussa

Kirka
Hengailaan

1. Mitä ajattelet musiikin käytöstä suomen kielen kurssilla?

- a) hauska ☺ vai tylsä ☹
- b) helppo ☺ vai vaikea ☹
- c) sopivampi päiväkodissa vai Timalissa
- d) Oma kommentti (= ajatus)

---

2. Tunnilla käytetty laulu oli

- a) liian nopea
- b) sopiva (= ok)
- c) liian hidas

3. Tunnilla soitetun laulun teksti sopi hyvin opetustunnin aiheeseen.

Kyllä. Ei.

4. Kuunteletko suomalaista musiikkia? Kyllä. En.

5. Jos vastauksesi oli *kyllä*, millaisesta suomalaisesta laulajasta tai musiikista pidät eniten? Anna esimerkki.

---

6. Kuinka usein kuuntelet suomalaista musiikkia?

- a) joka päivä b) kerran viikossa c) kerran kuukaudessa d) en koskaan

7. Oletko koskaan oppinut uusia suomen kielen sanoja tai sanontatapoja laulun tai laulajan avulla? Jos vastauksesi oli kyllä, voisitko antaa esimerkin?

---

8. Muistatko vielä joitakin laulussa olevia passiivin preesensin muotoja?
Voisitko antaa esimerkin?

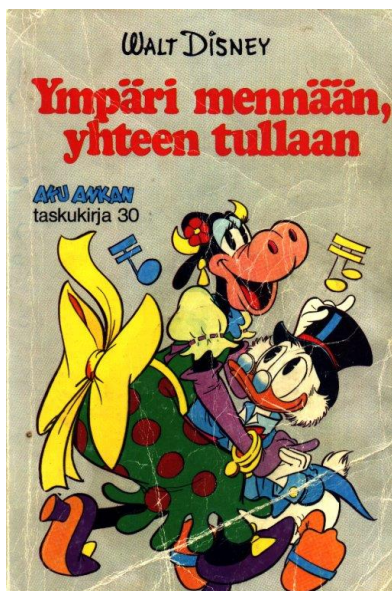

KATSOTAAN.FI

Suomen Tarinateatteriverkko
Playback Theatre Network Finland

Nähdään huomenna Pelitapahtumassa!

TORILLA TAVATAAN!
15.10.2011

